

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Powiatu w Łęcznej
z dnia 23.04.2024 r.

**PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
W POWIECIE ŁĘCZYŃSKIM
NA LATA 2023-2030**

SPIS TREŚCI:

I.	Wstęp.....	3
II.	Struktura demograficzna Powiatu Łęczyńskiego.....	5
III.	Diagnoza obszaru objętego Programem	8
IV.	Formy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Powiecie Łęczyńskim.....	14
V.	Edukacja dzieci i młodzieży.....	51
VI.	Rynek pracy.....	57
VII.	Analiza SWOT.....	64
VIII.	Cele i zadania Programu.....	68
IX.	Podmioty współpracujące przy realizacji Programu.....	70
X.	Źródła Finansowania Programu	72
XI.	Monitoring i sprawozdawczość.....	72

I. WSTĘP

Ogólna kondycja mieszkańców naszego powiatu staje się coraz bardziej zależna od jego dobrostanu psychicznego. Zdrowie psychiczne, tak samo jak zdrowie fizyczne ma fundamentalny wpływ na jakość życia każdej osoby. Determinuje nasze funkcjonowanie na poziomie indywidualnym oraz społecznym. Do wzrostu rozpowszechnienia problemów psychicznych przyczyniła się epidemia COVID-19 oraz konieczność czasowego wprowadzenia związanych z nią ograniczeń. Obecnie kolejnym wyzwaniem są negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego wojny toczącej się w Ukrainie oraz konieczność zapewnienia właściwego wsparcia dla osób dotkniętych tym konfliktem. Choroby psychiczne postrzegane są jako jedno z coraz powszechniejszych schorzeń i w przyszłości staną się głównym problemem medycyny.

W opinii Światowej Organizacji Zdrowia ponad 25% populacji na świecie cierpi na różnorodne zaburzenia psychiczne¹, a do 2030 roku depresja będzie najczęściej diagnozowaną przez lekarzy chorobą. Już teraz choruje na nią 5% dorosłych na całym świecie. Według raportu Narodowego Funduszu Zdrowia opublikowanego w 2020 roku, w Polsce na depresję cierpi około miliona osób, ale szacuje się, że jest ich o wiele więcej. Niedoszacowanie może wynikać z wciąż niskiego poziomu wiedzy na temat zdrowia psychicznego, stygmatyzacji chorych oraz niedostatecznego dostępu do opieki psychiatrycznej. Osoby z depresją często nie korzystają z usług psychiatry czy psychologa, a co za tym idzie, nie zostały zdiagnozowane i nie otrzymują odpowiedniej pomocy². Sukcesywnie wzrasta liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych, w tym związanych z nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych. Przyczyn takiego stanu rzeczy upatruje się przede wszystkim w coraz szybszym tempie życia i wysokim poziomie stresu. Ponadto występowanie niekorzystnych zjawisk takich jak: bezrobocie, ubóstwo, rozpad więzi emocjonalnych powoduje pogłębianie problemów ze zdrowiem psychicznym. Zmiany cywilizacyjne sprawiają, że zaburzenia psychiczne pojawiają się u coraz młodszych pacjentów.

W odniesieniu do osób z zaburzeniami psychicznymi funkcjonuje szereg negatywnych stereotypów, co w znacznym stopniu utrudnia im, a niejednokrotnie wręcz uniemożliwia pełnienie ról społecznych oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. Marginalizacja społeczna spowodowana dyskryminacją oraz niedostatecznym systemem wsparcia uniemożliwia osobom z zaburzeniami psychicznymi aktywny udział w życiu społecznym i zawodowym.

Istotnym problem utrudniającym funkcjonowanie osób z zaburzeniami psychicznymi jest stygmatyzacja społeczna. Najbardziej powszechną konsekwencją stygmatyzacji człowieka z zaburzeniami psychicznymi jest pozbawienie go możliwości podejmowania ról rodzinnych i zawodowych, pozbawienie kontaktów towarzyskich, czyli faktycznie wykluczenie społeczne. Przypisywanie mu roli osoby małowartościowej, bezużytecznej powoduje ograniczenie jego aktywności, umniejsza kompetencje intelektualno - społeczne, pogłębiając społeczną alienację. Praktyki dyskryminacyjne, pozbawienie chorego człowieka praw, wzbudzenie w nim lęku, wzmocnienie poczucia, że jest napiętnowany może stanowić rzeczywisty czynnik agresywnych i autoagresywnych reakcji obronnych.

¹ Wiesław Skrzyński, *Wybrane zagadnienia psychologii klinicznej*, Warszawa 2011.

² *Zdrowie psychiczne Polaków. Komunikat z badań 154/2021*, CBOS, Warszawa 2021, s. 1.

Niniejszy program opracowany został na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r., poz. 2480) oraz zapisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2123 z późn. zm.). Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy ochronę tę zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji;

Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoba z zaburzeniami psychicznymi to osoba:

- 1) chora psychicznie (wykazująca zaburzenia psychotyczne),
- 2) upośledzona umysłowo,
- 3) wykazująca inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym;

Ponadto podstawę prawną Programu stanowią poniższe akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 107),
- 2) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 146),
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.),
- 4) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 44);

Zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, Zarząd Powiatu w Łęcznej Uchwałą Nr 244/1466/2023 z dnia 28 grudnia 2023 roku, zmienioną Uchwałą Nr 253/1514/2024 z dnia 6 marca 2024r. powołał zespół do opracowania i realizacji Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Łęczyńskim na lata 2023-2030. Do zadań zespołu należy opracowanie powyższego Programu oraz jego okresowe monitorowanie i sprawozdawczość z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców powiatu w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz dostosowanie do nich skoordynowanej działalności różnych form pomocy i oparcia społecznego. Celem opracowania lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest przede wszystkim prawidłowe zdiagnozowanie sytuacji zdrowotnej mieszkańców naszego powiatu, przeprowadzanie analizy potrzeb i dostępności do każdego

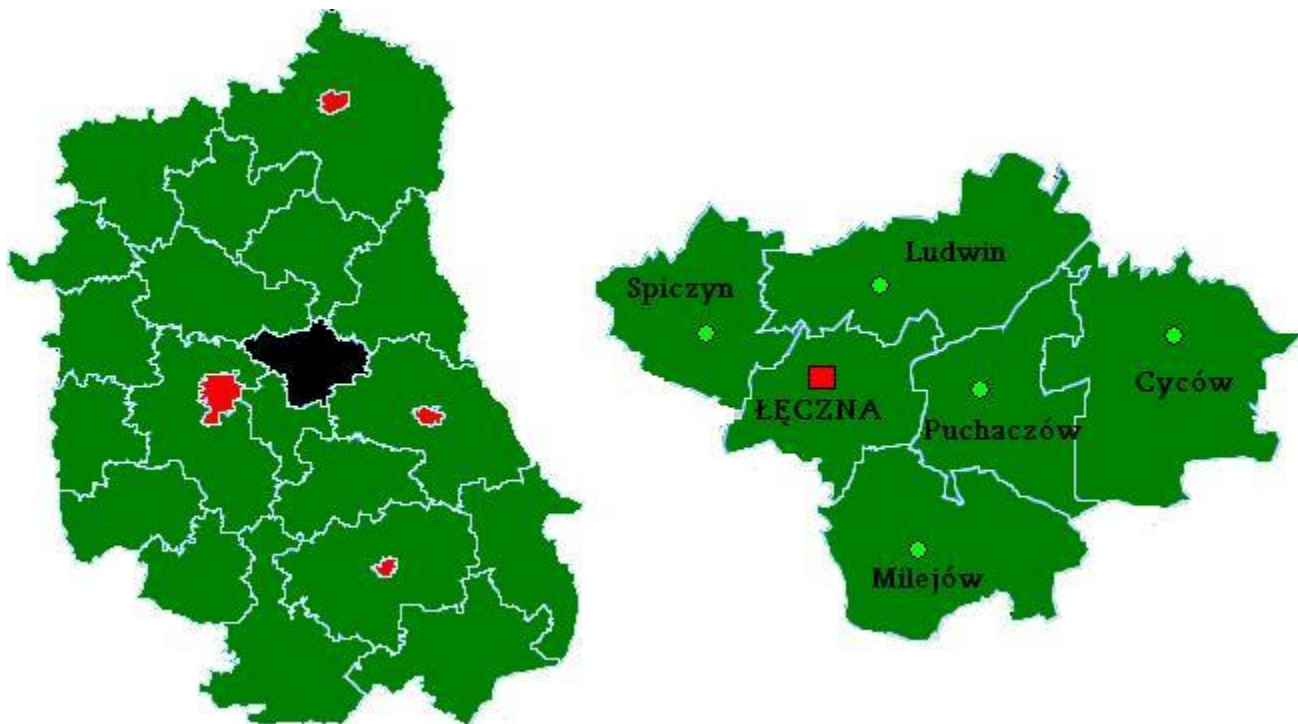
rodzaju świadczeń skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym osób uzależnionych oraz doświadczających kryzysu psychicznego, a w efekcie końcowym ustalenie obszarów wymagających korekty, aktywizacji i podjęcia działań.

„Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Łęczyńskim na lata 2023-2030” wyznacza kierunki działań administracji samorządowej, które zmierzać mają do osiągnięcia celu nadrzędnego, tj. ochrony i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców naszego powiatu.

II. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA POWIATU ŁĘCZYŃSKIEGO³

Powiat Łęczyński położony jest we wschodniej Polsce, w centralnej części województwa lubelskiego i zajmuje powierzchnię 637 km². Leży na pograniczu dwóch regionów geograficznych: północno-wschodniej krawędzi Wyżyny Lubelskiej i południowo-zachodniego krańca Polesia Lubelskiego, na styku dwóch jego podregionów: Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego oraz Obniżenia Dorohuskiego. Jego obszar obejmuje pięć gmin wiejskich: Milejów, Ludwin, Spiczyn, Puchaczów, Cyców oraz szóstą o charakterze miejsko-wiejskim: Łęczną. Jego siedzibą jest miasto Łęczna.

Położenie Powiatu Łęczyńskiego na mapie województwa lubelskiego oraz mapa powiatu łęczyńskiego.

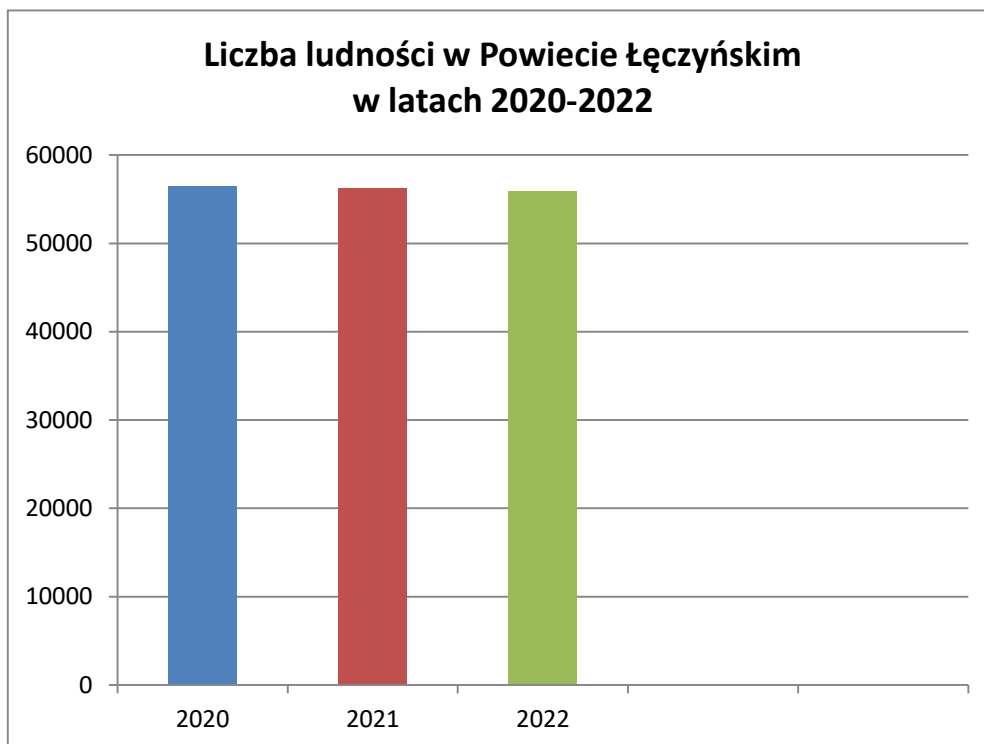

³ Dane demograficzne pochodzą ze „Statystycznego Vademecum Samorządowca 2022” – GUS.

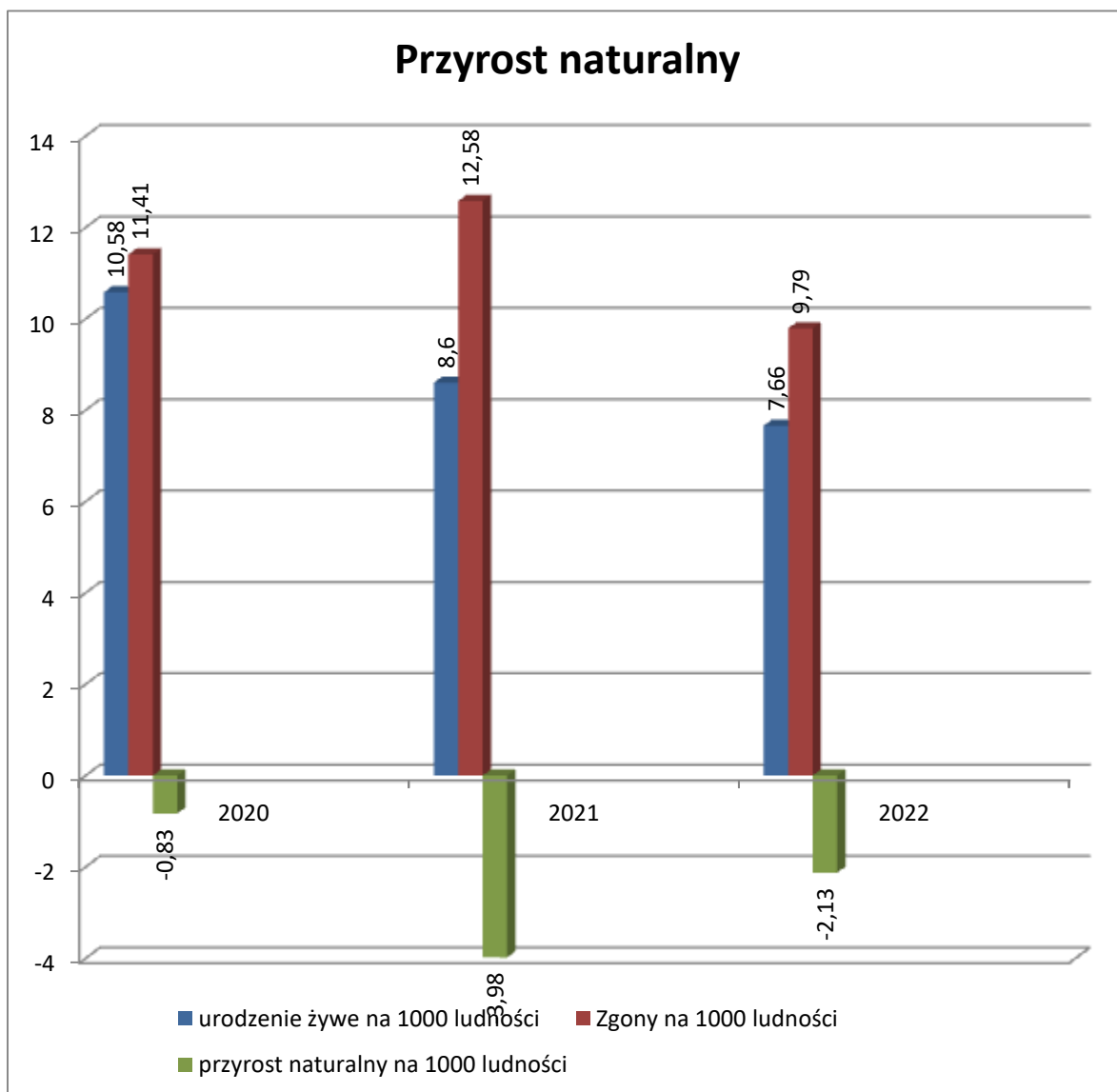
Powiat Łęczyński według stanu na dzień 31.12.2022 r. zamieszkiwało 55 926 osób. Powiat charakteryzuje się gęstością zaludnienia na poziomie 88 osób na km², co jest wartością nieco większą niż średnia wojewódzka (81 osób na km²). Blisko 32% ludności (17 826) mieszka w Łęcznej, jedynym mieście na jego obszarze o powierzchni 75 km². Łączna liczba mieszkańców miasta i gminy Łęczna to 22 462 mieszkańców. Północną część powiatu zajmuje gmina Spiczyn o powierzchni 83,2 km², licząca 5 951 mieszkańców oraz gmina Ludwin o powierzchni 122,2 km², licząca 5 595 mieszkańców. Na południe od gminy Ludwin leży gmina Puchaczów o powierzchni 91,5 km², licząca około 5 558 mieszkańców. Dalej na południe leży gmina Milejów o powierzchni 116,5 km², licząca 8 666 mieszkańców. Gminą najdalej wysuniętą na wschód jest gmina Cyców o powierzchni 148,1 km² z liczbą mieszkańców 7 694.

Sytuacja demograficzna:

Powiat Łęczyński	Rok		
	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców ogółem	56 442	56 162	55 926

1. Wykres nr 1 – liczba ludności

Wykres nr 2 – Przyrost naturalny

Przyrost naturalny

	2020	2021	2022
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,58	8,60	7,66
Zgony na 1000 ludności	11,41	12,58	9,79
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,83	-3,98	-2,13

III. DIAGNOZA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM

Jak wynika z „Mapy potrzeb zdrowotnych na lata 2020–2034” zapadalność z powodu zaburzeń psychicznych wzrosła z 3249,8 na 100 tys. mieszkańców w 2019 roku do 4337,1 na 100 tys. mieszkańców w 2034 roku w skali ogólnopolskiej. Dla województwa lubelskiego wskaźniki te wynoszą odpowiednio – 3255,6 na 100 tys. mieszkańców w 2019 roku i 4384,88 na 100 tys. mieszkańców w 2034 roku⁴. W 2021 roku w Polsce było łącznie 1454,19 tys. pacjentów psychiatrycznych (z tego 1266,59 tys. w opiece psychiatrycznej i 247,98 tys. w leczeniu uzależnień). W województwie lubelskim było to 81,65 tys. pacjentów (z tego 70,7 tys. w opiece psychiatrycznej i 14,35 tys. w leczeniu uzależnień). W rozpoznanych zaburzeniach dominowały zaburzenia lękowe (524,82 tys. w skali ogólnopolskiej i 26,64 tys. w skali województwa lubelskiego) oraz zaburzenia nastroju (296,34 tys. w Polsce i 20,39 tys. w skali województwa lubelskiego)⁵.

Tabela 1. Liczba osób leczonych wg. rozpoznań (dane ze szpitali: *Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie, Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Radecznicy, Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Celejowie, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Suchowoli oraz Szpital Neuropsychiatryczny im. prof. M. Kaczyńskiego SP ZOZ w Lublinie*):

Grupa schorzeń	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Zaburzenia psychotyczne	3589	3799	3767
Zaburzenia afektywne	837	1000	1060
Zaburzenia niepsychotyczne	570	750	998
Zaburzenia spowodowane użyciem alkoholu	2534	2770	3068
Zaburzenia spowodowane używaniem substancji Psychoaktywnych	477	473	508
Upośledzenie umysłowe	304	349	376

Zródło: Opracowanie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie na podstawie danych przekazanych przez Departament Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie.

Główną przyczyną leczenia pacjentów w województwie lubelskim według rozpoznań były zaburzenia psychotyczne. W 2020 roku leczeniu poddano 3589 osób, w 2021 roku – 3799, a w 2022 – 3767 osób. Kolejną grupę pacjentów pod względem liczebności stanowiły osoby z zaburzeniami spowodowanymi użyciem alkoholu. Ich liczba wzrosła z 2534 osób w 2020 roku do 3068 osób w roku 2022.

⁴ Bazy Analiz Systemowych i Wdrożeniowych, <https://basiw.mz.gov.pl> (data wejścia: 15.08.2023)

⁵ *Ibidem*

Tabela 2. Liczba osób leczonych na choroby i zaburzenia psychiczne w podziale na grupy wiekowe (dane ze szpitali: Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie, Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Radecznicy, Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Celejowie, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Suchowoli oraz Szpital Neuropsychiatryczny im. prof. M. Kaczyńskiego SP ZOZ w Lublinie):

Grupa wiekowa	2020 r.	2021 r.	2022 r.
0 - 18 lat	250	482	729
19 - 64 lat	6341	7149	7086
65 + lat	1878	2066	2034

Źródło: Opracowanie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie na podstawie danych przekazanych przez Departament Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie.

W okresie 2020-2022 diametralnie wzrosła liczba osób z zaburzeniami psychicznymi w grupie wiekowej 0–18 lat. Liczebność tej grupy pacjentów wzrosła ponad dwukrotnie.

Najczęściej występującymi zaburzeniami rozwojowym dzieci w wieku 0–6 lat pojawiającymi się na różnych etapach życia małego dziecka są zaburzenia emocjonalno-afektywne, zaburzenia adaptacyjne, zaburzenia komunikacji społecznej oraz zaburzenia interakcji z innymi. Ryzyko wystąpienia większości zaburzeń rozwojowych jest podobne u chłopców i dziewczynek. Dzieci i młodzież w wieku 7–17 lat cierpi głównie na zaburzenia lękowe, zaburzenia nastroju i depresyjne oraz zaburzenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych (alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych). Natomiast do problemów o największym rozpowszechnieniu dorosłych - w wieku 18 lat i więcej należą: zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu, napady lękowe, fobie swoiste, epizody depresji i zaburzenia zachowania⁶.

Według statystyk Policji w województwie lubelskim⁷:

Rok	Liczba osób w zamachach samobójczych zakończonych zgonem	W tym mężczyzn	W tym kobiet	Sposób popełnienia - rzucenie się pod pojazd w ruchu	Sposób popełnienia - zażycie środków nasennych/leków psychotropowych	Sposób popełnienia - rzucenie się z wysokości	Sposób popełnienia - Uszkodzenie układu krwionośnego	Sposób popełnienia - powieszenie się	Powód popełnienia - choroba psychiczna/zaburzenia psychiczne
2020	302	261	41	7	3	12	5	247	54
2021	321	263	57	4	1	20	11	259	50
2022	317	273	44	7	3	11	9	256	51

Źródło: dane Wojewódzkiej Komendy Policji w Lublinie: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html>

⁶ Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, s. 3- 4.

⁷ [Statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze](https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze).

1. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Łęcznej:⁸

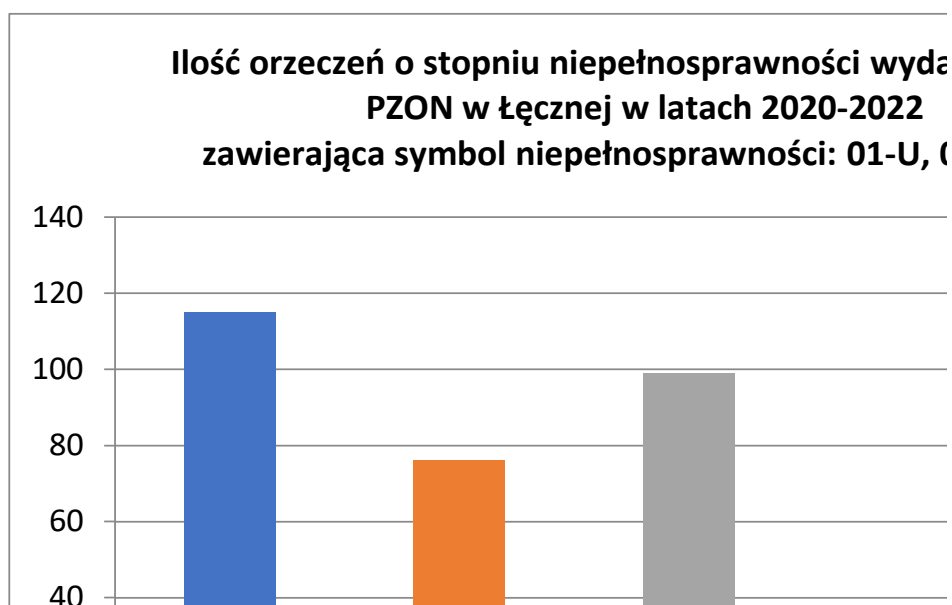
Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Łęcznej wykonuje zadania rządowe wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie: orzekania o niepełnosprawności dzieci i młodzieży do 16 roku życia; stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia oraz wskazania do ulg i uprawnień.

Dane dotyczące wydawania orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, osobom z zaburzeniami psychicznymi:

1) Osoby po 16 roku życia – orzeczenia wydane z symbolem niepełnosprawności: 01-U (upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym), **02-P** (w tym: zaburzenia psychosomatyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne) i **12-C** (całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia).

a) ilość i rodzaj orzeczeń:

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Ilość wydanych orzeczeń – rok		
	2020	2021	2022
01-U	12	4	10
02-P	101	69	87
12-C	2	3	2
RAZEM:	115	76	99
	290		

⁸ Na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łęcznej.

Wykres nr 5 – ilość orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łęcznej, wydanych w latach 2020-2022, zawierających symbol przyczyny niepełnosprawności: 01-U, 02-P lub 12-C

b) łączna liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łęcznej:

- rok 2020 – 903 orzeczeń
- rok 2021 – 745 orzeczeń
- rok 2022 – 1 037 orzeczeń

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Stopień znaczny			Stopień umiarkowany			Stopień lekki		
	rok			rok			rok		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
01-U	2	1	5	10	3	5	0	0	0
02-P	10	4	16	70	52	55	21	13	16
12-C	1	2	1	0	1	0	1	0	1
RAZEM	13	7	22	80	56	60	22	13	17
	42			196			52		

c) wiek, płeć – ogółem orzeczenia z symbolem 01-U, 02-P, 12-C:

Podział ze względu na wiek	Wiek											
	16-25			26-40			41-60			powyżej 61		
	rok											
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
01-U	8	3	3	3	1	4	1	0	3	0	0	0
02-P	6	5	4	27	23	18	48	33	39	20	8	26
12-C	2	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	16	11	9	30	24	22	49	33	42	20	8	26
	36			76			124			54		

Podział ze względu na płeć	Rok- Kobiety		
	2020	2021	2022
01-U	4	3	3
02-P	60	42	50
12-C	0	2	0
Razem	64	47	53
	164		
	Rok- Mężczyźni		
01-U	8	1	7
02-P	41	27	37
12-C	2	1	2
Razem	51	29	46
	126		

d) wykształcenie - ogółem orzeczenia z symbolem 01-U, 02-P, 12-C:

Podział ze względu na wykształcenie	Wykształcenie														
	mniej niż podstawowe			podstawowe			zasadnicze			średnie			wyższe		
	rok														
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
01-U	4	1	3	6	2	4	1	1	3	1	0	0	0	0	0
02-P	4	0	1	29	10	23	25	16	28	37	32	28	6	11	7
12-C	1	3	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	9	4	4	36	12	29	26	17	31	38	32	28	6	11	7
	17			77			74			98			24		

e) ilość osób pozostających w zatrudnieniu, na dzień wydania orzeczenia:

Ilość osób pozostających w zatrudnieniu	rok		
	2020	2021	2022
01-U	0	0	0
02-P	32	27	17
12-C	0	0	0
RAZEM:	32	27	17
	76		

Jak wynika z powyższej analizy ilość orzeczeń dotyczących upośledzenia umysłowego, zaburzeń psychicznych i całościowych zaburzeń rozwojowych jest zmienna, natomiast zawsze stanowi niewielki odsetek orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łęcznej. I tak w roku 2020 wydano 115 orzeczeń z symbolami przyczyny niepełnosprawności 01-U, 02-P, 12-C (czyli trzy symbole z dwunastu orzekanych), co stanowiło 12,74 % ogółu orzeczeń, w roku 2021 – wydano 76 orzeczeń (10,20 %), w roku 2022 – 99 orzeczeń (9,55 %). Najliczniejszą w tej grupie stanowią orzeczenia wydane z powodu zaburzeń i chorób psychicznych, tj. w latach 2020-2022 łącznie 257 orzeczeń, co stanowiło 9,57 % ogółu orzeczeń.

Najwięcej orzeczeń wydano w stopniu umiarkowanym. Najliczniejszą grupę osób orzekanych, stanowią osoby w wieku 41-60 lat, z wykształceniem podstawowym, zasadniczym i średnim, a najmniej osoby z wykształceniem mniej niż podstawowym i wyższym.

2) Dzieci do 16 roku życia - orzeczenia wydane z symbolem niepełnosprawności: 01-U (upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym), **02-P** (w tym: zaburzenia psychosomatyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lekowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne) i **12-C** (całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz

stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia):

a) ilość i rodzaj orzeczeń:

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Ilość wydanych orzeczeń - rok		
	2020	2021	2022
01-U	4	2	3
02-P	5	2	5
12-C	20	18	41
RAZEM:	29	22	49
	100		

a) łączna liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łęczynej:

- rok 2020 – 101 orzeczeń,
- rok 2021 – 80 orzeczeń,
- rok 2022 – 148 orzeczeń.

b) wiek, płeć - ogółem orzeczenia z symbolem 01-U, 02-P, 12-C:

Podział ze względu na wiek orzekanych	Wiek								
	0-3 lat			od 4-7 lat			od 8-16 lat		
	rok								
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
01-U	0	0	0	1	0	1	3	2	2
02-P	0	0	0	1	1	0	4	1	5
12-C	3	3	10	8	6	15	9	9	16
Ogółem	3	3	10	10	7	16	16	12	23
	16			33			51		

Podział ze względu na płeć	Rok- Kobiety		
	2020	2021	2022
01-U	2	1	1
02-P	0	1	2
12-C	4	2	9
Razem	6	4	12
	22		
Rok- Mężczyźni			
01-U	2	1	2
02-P	5	1	3
12-C	16	16	32
Razem	23	18	37
	78		

Ilość orzeczeń dzieci do 16 r.ż. - z symbolami przyczyny niepełnosprawności 01-U, 02-P i 12-C przez lata 2020-2021 utrzymywała się na podobnym poziomie wszystkich wydanych orzeczeń, ich wzrost nastąpił w 2022 roku. Z analizy wynika, że dominującym schorzeniem w tej grupie są całościowe zaburzenia rozwojowe, natomiast bardzo nielicznie wydawane są orzeczenia z powodu chorób i zaburzeń psychicznych oraz upośledzenia umysłowego.

Najliczniejszą grupę orzekanych stanowią dzieci w wieku 4-7 lat oraz 8-16 lat, najmniej liczną w wielu 0-3 lat. Bardzo wyraźnie zaznacza się podział ze względu na płeć, z dużą przewagą chłopców.

IV.FORMY WSPARCIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI W POWIECIE ŁĘCZYŃSKIM

1. Poradnia Zdrowia Psychicznego funkcjonująca przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Łęcznej:

Od 1 września 2018r. w SP ZOZ w Łęcznej rozpoczął działalność Zespół Leczenia Środowiskowego. Jest to nowa forma pomocy dla osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi, którzy z różnych powodów nie mogą być leczeni w Poradni Zdrowia Psychicznego. Dlatego grupa specjalistów odwiedza ich w domach. Zespół Leczenia Środowiskowego jest szczególną formą opieki nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi, którzy nie czują się chorzy. Jest to także oferta dla osób z zaburzeniami zachowania, chorych unieruchomionych, którzy nie są w stanie dotrzeć do poradni. W takich przypadkach lekarz psychiatra wraz z terapeutą środowiskowym, psychologiem i pielęgniarką opracowuje indywidualny program leczenia dla każdego pacjenta, a w proces leczenia zostaje zaangażowana również rodzina osoby chorej. Leczenie w ramach ZLS ma na celu zapobiegać nawrotom choroby, ponownym hospitalizacjom, ale przede wszystkim prowadzić do poprawy jakości życia pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w jego lokalnej społeczności. Warunkiem potrzebnym do skorzystania z pomocy Zespołu Leczenia Środowiskowego jest skierowanie wydane przez lekarza psychiatrę, POZ lub lekarza innej specjalności. Wizyty odbywają się w siedzibie Zespołu w SP ZOZ w Łęcznej oraz w domu pacjenta.

2. Oddział Dzienny Psychiatryczny w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Łęcznej:

W 2022r. nowy Oddział Dzienny Psychiatryczny w Łęcznej rozpoczął przygotowania do przyjmowania pierwszych pacjentów. To jedyna taka placówka w powiecie łęczyńskim, która wykorzystuje nowoczesne formy terapii pozwalające odzyskiwać równowagę i zdrowie psychiczne w przyjaznych warunkach akceptacji oraz bezpieczeństwa. Oddział organizuje specjalne programy terapeutyczne dla osób po epizodzie psychotycznym oraz z objawami lękowo-depresyjnymi. Oprócz specjalistycznej opieki lekarskiej pacjenci oddziału dziennego mają możliwość skorzystania z bardzo szerokiego zakresu oddziaływań takich jak: psychoterapia indywidualna i grupowa (w tym metodą psychodramy), terapia zajęciowa (m.in. rękodzieła artystycznego, arteterapia, biblioterapia, teatroterapia, muzykoterapia), treningi (umiejętności społecznych, kulinarny, funkcji poznawczych, inteligencji emocjonalnej), a także różnego rodzaju technik relaksacyjnych, a nawet elementów jogi. Praca całego zespołu terapeutycznego złożonego

z lekarzy, terapeuty zajęciowego, psychologa, psychoterapeuty oraz pielęgniarki nastawiona jest na towarzyszenie w procesie zdrowienia pacjenta i jego powrocie do aktywnego życia. Pierwszy turnus rozpoczął się z początkiem 2023 roku. Do przyjęcia na oddział potrzebne jest skierowanie od lekarza psychiatrii lub lekarza POZ. Warunkiem przyjęcia jest rozmowa kwalifikacyjna, którą przeprowadzi lekarz. Zajęcia w Oddziale prowadzone są od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-13.00. Po ich zakończeniu pacjenci otrzymują ciepły posiłek. Pobyt w oddziale dziennym trwa do 12 tygodni.

3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Viamed”:

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Viamed” świadczy swoje usługi w Łęcznej, przy ul. Obrońców Pokoju 7. Realizowane świadczenia to:

- 1) Poradnia psychiatryczna - ZESPÓŁ LECZENIA ŚRODOWISKOWEGO W RAMACH NFZ i/lub PRYWATNIE.

Leczenie psychiatryczne pozwala opanować dolegliwości lękowe, depresyjne, natręctwa, rozdrażnienie, zaburzenia snu, objawy psychotyczne w chorobach psychicznych. W chorobach psychicznych leczenie może być konieczne, zwykle jednak to pacjent decyduje czy skorzysta z porady.

- 2) Psychoterapia indywidualna w ramach NFZ dla osób dorosłych.

Psychoterapia ma na celu poprawę zdrowia psychicznego Pacjenta poprzez słowny kontakt i nawiązanie relacji, bez korzystania z leków. Psychoterapia i leczenie psychiatryczne są często stosowane równolegle, ponieważ uzupełniają się wzajemnie. Są różne metody psychoterapii: psychodynamiczna (analizuje przeszłość Pacjenta), humanistyczna i gestalt (ma na celu rozwój Pacjenta), poznawczo-behawioralna (pomaga w osiągnięciu celów), integratywna (łączy różne metody zależnie od potrzeb Pacjenta). Psychoterapia dla osób dorosłych.

- 3) Poradnia Psychologiczna dla dzieci i młodzieży w ramach NFZ i/lub prywatnie.

Poradnia psychologiczna dla dzieci i młodzieży w Łęcznej powołana została reformą systemu opieki zdrowia psychicznego w marcu 2021 roku. Pomoc poradni obejmuje Pacjenta i jego rodzinę. Poradnia współpracuje w razie potrzeby ze szkołą, ośrodkiem pomocy społecznej lub innymi instytucjami. Pacjent przed 18-tym rokiem życia rejestrowany jest w poradni przez opiekuna prawnego, po 16-tym roku życia potrzebna jest także Jego zgoda. Natomiast pomoc psychologiczna dla dzieci i młodzieży do 21-go roku życia odbywa się bez skierowania i bez rejonizacji. Od 01.03.2021r. „Viamed” realizuje świadczenia finansowane z NFZ z zakresu: OŚRODEK ŚRODOWISKOWEJ OPIEKI PSYCHOLOGICZNEJ I PSYCHOTERAPEUTYCZNEJ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY – I POZIOM REFERENCYJNY.

4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej:⁹

Ważnym elementem wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi jest działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej. PCPR prowadzi działania adresowane do lokalnej społeczności, w tym do osób z zaburzeniami psychicznymi. Pomoc dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczona jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, m.in. opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami. Do zadań realizowanych przez PCPR w Łęcznej należy świadczenie specjalistycznego poradnictwa prawnego: psychologicznego, rodzinnego, pedagogicznego i socjalnego dla każdego mieszkańca Powiatu Łęczyńskiego. Ponadto w ramach interwencji kryzysowej podejmowane są interdyscyplinarne działania na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu - jednostka udziela natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

PCPR realizuje także zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Jednostka udziela dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych osobom niepełnosprawnym, w tym osobom z zaburzeniami psychicznymi, m.in.:

- 1) do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- 2) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- 3) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- 4) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- 5) kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

W Powiecie Łęczyńskim co roku realizowane jest zadanie dofinansowania uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym osób niepełnosprawnych. Celem turnusu rehabilitacyjnego jest ogólna poprawa sprawności psychofizycznej oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Kolejnym zadaniem realizowanym od wielu lat jest dofinansowanie sportu, kultury i rekreacji. Organizacja sportu jest formą aktywności człowieka, mającą na celu doskonalenie jego sił psychofizycznych, indywidualnie lub zbiorowo. Przez organizację kultury należy rozumieć działalność kulturalną polegającą na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej oraz działań i inicjatyw kulturalnych oraz na ochronie dziedzictwa kultury. Rekreacja ruchowa jest formą aktywności fizycznej, podejmowaną dla wypoczynku i odnowy sił psychofizycznych.

⁹ Na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej.

Zadania z zakresu rehabilitacji realizowane są przez: popularyzację walorów rekreacji ruchowej, organizowanie zajęć, zawodów i imprez sportowo – rekreacyjnych. Natomiast pod pojęciem turystyka należy rozumieć zorganizowane, zbiorowe lub indywidualne wyjazdy poza miejsce stałego zamieszkania, wędrowki po obcym terenie, mające cele krajoznawcze lub będące formą czynnego wypoczynku.

Dofinansowanie likwidacji barier pozwala na umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem.

Rodzaje udzielonego dofinansowania ze środków PFRON	Liczba osób niepełnosprawnych		
	rok 2020	rok 2021	rok 2022
	Symbole 01-U,02-P, 12-C	Symbole 01-U, 02-P, 12-C	Symbole 01-U, 02-P, 12-C
Turnus rehabilitacyjny	01 U - 11 02 P - 12 12 C - 5	01 U - 11 02 P - 16 12 C - 6	01 U - 8 02 P - 11 12 C - 3
Zakup przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego	01 U - 12 02 P - 1 12 C - 5	01 U - 11 02 P - 4 12 C - 5	01 U - 12 02 P - 4 12 C - 12
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	01 U - 0 02 P - 0 12 C - 2	01 U - 4 02 P - 2 12 C - 3	01 U - 3 02 P - 1 12 C - 8
Sport, Kultura, Rekreacja i Turystyka	01 U - 0 02 P - 1 12 C - 0	01 U - 0 02 P - 2 12 C - 0	01 U - 0 02 P - 2 12 C - 0
Inne formy wsparcia – pilotażowy program „Aktywny samorząd”	01 U - 0 02 P - 0 12 C - 1	01 U - 0 02 P - 1 12 C - 0	01 U - 0 02 P - 0 12 C - 0
Inne formy wsparcia – program „Opieka Wytchnieniowa”	01 U - 1 02 P - 0 12 C - 0	01 U - 1 02 P - 0 12 C - 0	01 U - 0 02 P - 0 12 C - 0

W 2020 roku największy odsetek osób z omawianymi symbolami przyczyny niepełnosprawności, korzystający z dofinansowania udzielonego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej stanowią osoby korzystające z dofinansowań do zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego oraz turnusów rehabilitacyjnych. Najmniejszy odsetek dotyczy likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych. W ramach zadania Sport Kultura Rekreacja i Turystyka - Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Cycowie otrzymał w 2020 roku dofinansowanie ze środków PFRON do czterodniowej wycieczki autokarowej „Polska Południowo – Wschodnia”. Wycieczka odbyła się w dniach 22-25.09.2020r., uczestniczyło w niej 35 osób: 32 osoby niepełnosprawne (1 z nich posiadała orzeczenie z tytułu zaburzeń psychicznych) oraz 3 opiekunów. Kwota dofinansowana ze środków PFRON przez PCPR w Łęcznej wyniosła 9 730,00 zł.

Ponadto PCPR w Łęcznej w 2020 roku realizowało:

- 1) Program pilotażowy „Aktywny Samorząd” finansowany ze środków PFRON, który stanowi ważny krok w kierunku wydajniejszej polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Głównym celem programu jest zmniejszenie lub wyeliminowanie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji;
- 2) Moduł III Programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. W ramach programu udzielano pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi utraciły, w okresie od dnia 9 marca 2020 roku do dnia 16 listopada 2020 roku, możliwość korzystania (przez okres co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych) z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej. Pomocy udzielano ze środków PFRON w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych. Świadczenie mogło być przyznane maksymalnie na okres 5 miesięcy. Wsparcie w ramach Modułu III skierowano do osób niepełnosprawnych:
 - a) uczestników warsztatów terapii zajęciowej,
 - b) uczestników środowiskowych domów samopomocy, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej,
 - c) podopiecznych dziennych domów pomocy społecznej, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej,
 - d) podopiecznych placówek rehabilitacyjnych, których działalność finansowana jest ze środków PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
 - e) uczestników programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, którzy w ramach tych programów korzystają ze wsparcia udzielanego przez placówki rehabilitacyjne,
 - f) pełnoletnich (od 18 do 25 r.ż.) uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim,
 - g) pełnoletnich (od 18 do 24 r.ż.) wychowanków specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych, uczniów szkół specjalnych przysposabiających do pracy funkcjonujących na podstawie ustawy Prawo oświatowe,
 - h) pełnoletnich (od 18 do 25 r.ż.) wychowanków ośrodków rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczych oraz ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych funkcjonujących na podstawie ustawy Prawo oświatowe;

Liczba złożonych wniosków ogółem: 327, pozytywnie zweryfikowanych formalnie: 306. Liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono pomocy: 173. Środki finansowe wydatkowane w 2020 r. na realizację Modułu III programu: 382 000 zł

Natomiast w 2021 roku w ramach zadania dofinansowanie do organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki odbyły się dwie wycieczki autokarowe (dla członków Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów, Oddziału Rejonowego w Cycowie oraz Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów, Oddziału Rejonowego w Łęcznej) „Morze Bałtyckie–

Trójmiasto– Malbork– Frombork” oraz „Wrocław– Góry Stołowe” dla 100 uczestników w tym 89 osób niepełnosprawnych (z czego 3 posiadało orzeczenie z tytułu zaburzeń psychicznych) oraz 11 opiekunów. Kwota dofinansowana ze środków PFRON przez PCPR w Łęcznej to 44 112,00 zł.

Ponadto Powiat Łęczyński – PCPR w Łęcznej w 2021 roku realizowało:

- 1) Program pilotażowy „Aktywny Samorząd” finansowany ze środków PFRON;
- 2) Moduł III Programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. W ramach programu udzielano pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi utraciły, możliwość korzystania (przez okres co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych) z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej (m.in. WTZ, ŚDS, DPS, SOSW, ORW). Pomocy udzielano ze środków PFRON w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych. W okresie od 01.01.2021r. do 31.01.2021 r. zł wypłacono kwotę w wysokości 141 000,00 zł;
- 3) Moduł IV programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”, adresowany do samorządów powiatowych, które w związku z sytuacją epidemiczną w kraju prowadziły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych lub ich otoczenia. Powiat Łęczyński otrzymał z PFRON pomoc finansową w celu łagodzenia skutków epidemii w wysokości 98 968,01 zł (rozliczono kwotę w wysokości 98 927,36 zł). Przy realizacji programu uwzględniono specyficzne potrzeby niepełnosprawnych mieszkańców naszego powiatu. Wsparciem objęte zostały 3 jednostki powiatowe: Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Łęcznej (59 ON zatrudnionych w zakładzie), Centrum Opiekuńczo Mieszkalne w Jaszczowie (18 osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym i umiarkowanym) oraz Ośrodek Rewalidacyjno Wychowawczy w Łęcznej (uczniowie ośrodka posiadający niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym ze sprzężeniami: autyzm, niepełnosprawność ruchowa oraz niepełnosprawność w stopniu głębokim). W ramach w/w programu zakupiono m.in.:
 - a) dla ORW w Łęcznej: maty dezynfekujące, profesjonalny ozonator do dezynfekcji i sterylizacji powietrza, odkurzacz piorący, mop parowy, rękawiczki jednorazowe, maseczki ochronne, łokciowe dozowniki do mydła,
 - b) dla COM w Jaszczowie: paczki żywnościowe, pralka automatyczna, lodówka, czajniki elektryczne, pościel, ręczniki, wyposażenie - talerze, kubki, szklanki, sztućce, dzbanki, garnki, roboty sprzątające, mop parowy, stacje do dezynfekcji rąk z bezdotykowym dozownikiem, profesjonalny ozonator do dezynfekcji i sterylizacji powietrza, rękawiczki jednorazowe, maseczki ochronne, sprzęt rehabilitacyjny m.in.: tor do nauki chodzenia z przeszkodami, atlas do ćwiczeń, rowerek elektryczno – magnetyczny, laski i drabinki gimnastyczne, piłki rehabilitacyjne ogólnorozwojowe, tablica do ćwiczeń manualnych, podnośnik transportowy,
 - c) dla PZAZ w Łęcznej: paczki żywnościowe, środki ochrony, produkty chemii gospodarczej i profesjonalnej (środki czyszczące, płyny myjące – dezynfekujące, żele do szybkiej dezynfekcji rąk, mydła do mycia rąk, okulary ochronne, rękawice, maseczki), suszarka do ubrań do suszenia odzieży ochronnej pracowników zatrudnionych przy produkcji PZAZ, specjalistyczne przemysłowe lampy bakteriobójcze i wirusobójcze, parownica

karcher do mycia i dezynfekcji pomieszczeń PZAZ, bezdotykowe stacje do dezynfekcji rąk;

- d) Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2021, który miał za zadanie czasowe odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek, regenerację oraz załatwienie niezbędnych spraw. Celem programu było wzmocnienie osobistego potencjału oraz ograniczenie wpływu obciążeń psychofizycznych związanych ze sprawowaniem opieki poprzez wsparcie psychologiczne lub terapeutyczne, a także podniesienie poziomu kompetencji dotyczących wsparcia osoby niepełnosprawnej za sprawą nauki technik wspomaganiania, pielęgnacji, prowadzenia działań rehabilitacyjnych w warunkach domowych oraz objęcie specjalistycznym poradnictwem w zakresie psychologicznych i społecznych aspektów wsparcia osób niepełnosprawnych, zagadnienia profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia. Program w 2021r. zakładał m.in. wsparcie w formie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego lub terapeutycznego, w zakresie nauki pielęgnacji/rehabilitacji/dietetyki dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności/osobami z orzeczeniami równoważnymi. W ramach realizowanego programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2021” finansowanego z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych opiekunowie osób niepełnosprawnych skorzystali ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego oraz wsparcia w zakresie rehabilitacji/pielęgnacji.

W 2022 roku w ramach zadania dofinansowanie do organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki odbyły się dwie wycieczki autokarowe dla 102 uczestników, w tym 91 osób niepełnosprawnych oraz 11 opiekunów. Kwota dofinansowana ze środków PFRON przez PCPR w Łęcznej to 56 730,00 zł. Ponadto w ramach realizacji w 2022r. „Programu wyrównywania różnic między regionami III” została zawarta jedna umowa z Projektodawcą – Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło Łęcznej na dofinansowanie w ramach obszaru F modernizacji infrastruktury Warsztatu Terapii Zajęciowej w Janowicy. Dokonana została modernizacja kotłowni poprzez wymianę kotłów, przewodu kominowego oraz rozdzielacza, modernizacja pomieszczeń pracowni kulinarnej poprzez wymianę szafek i zlewu oraz korytarza poprzez zabudowę szafami, ponadto ułożono nowy chodnik. Na przełomie roku 2022/2023 na w/w zadanie wypłacono stowarzyszeniu dofinansowanie ze środków PFRON w łącznej wysokości 160 000,00 zł.

5. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych:

Punkt Konsultacyjno–Informacyjny dla Osób Uzależnionych od substancji psychoaktywnych funkcjonuje przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej w ramach środków finansowych otrzymanych od Fundacji „Solidarni Górnicy” z siedzibą w Bogdanie na podstawie umowy zawartej pomiędzy Fundacją a Powiatem Łęczyńskim. Działalność Punktu odpowiada na ważne potrzeby społeczne mieszkańców Powiatu Łęczyńskiego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotykowych oraz przeciwdziałania przemocy domowej.

Celem Punktu jest: zdiagnozowanie problemów klienta w zakresie uzależnień i przemocy domowej, zaplanowanie pomocy i udzielenie wsparcia w przezwyciężaniu trudności życiowych, niwelowanie skali zjawiska przemocy i agresji oraz przeciwdziałanie uzależnieniom. Do Punktu mogą zgłaszać się: osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych (takich jak: alkohol, narkotyki, leki, dopalacze, wyroby tytoniowe), osoby współuzależnione, członkowie rodzin oraz osoby bliskie, które dostrzegają problem, wykazują motywację, jak i bezradność, oczekujące pomocy i ukierunkowania. Na wsparcie dyżurujących specjalistów mogą także liczyć osoby uzależnione od Internetu, mediów społecznościowych, gier komputerowych i hazardu. Ponadto udało się poszerzyć ofertę Punktu o porady specjalisty psychoterapii uzależnień dzieci i młodzieży.

W Punkcie przyjmują: konsultant ds. przemocy domowej, psycholog, specjalista psychoterapii uzależnień dzieci i młodzieży, specjalista ds. uzależnień i profilaktyki dla osób dorosłych. Osoby te posiadają wiedzę na temat problemów uzależnień, współuzależnienia, zjawiska przemocy domowej, sytuacji dziecka w rodzinie z problemem uzależnień, rodziców posiadających pod opieką nieletnich używających substancje psychoaktywne, osób z trudnościami motywacyjnymi, osób stosujących lub doznających przemocy domowej. Czas pracy specjalistów w ramach pełnionych dyżurów przeznaczany jest na konsultacje i spotkania indywidualne o charakterze motywacyjnym i informacyjnym.

Ponadto w ramach Punktu cyklicznie zazwyczaj od września do grudnia prowadzona jest grupa socjoterapeutyczna. W grupie socjoterapeutycznej uczestniczą wychowankowie Szkoły Podstawowej Nr 2 w Łęcznej – chłopcy i dziewczęta w wieku 8–13 lat (maksymalnie 10 osób), pochodzący z rodzin dotkniętych problemem uzależnień, którzy są nadpobudliwi psychoruchowo, popadają w częste konflikty, sprawiają najwięcej kłopotów zarówno wychowawczych, jak i dydaktycznych. Spotkania grupy odbywają się głównie w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej, w wymiarze 2 godz. tygodniowo. Grupę prowadzi dwóch specjalistów: pedagog i psycholog szkolny. Metodami stosowanymi w trakcie zajęć są m.in. rundka, burza mózgów, prace plastyczne, odgrywanie scenek, dyskusja, zajęcia sportowe, które uczą współpracy, wytrwałości, przestrzegania zasad, pomagają w obniżaniu napięcia emocjonalnego, dostarczają pozytywnych emocji.

6. Ośrodek Wsparcia i Testów:¹⁰

W dniu 9 maja 2022 roku odbyło się uroczyste otwarcie Ośrodka Wsparcia i Testów w Powiecie Łęczyńskim. OWiT powstał przy Specjalistycznym Centrum Wspierającym Edukację Włączającą w Podgłęboku w ramach programu PFRON pn.: „Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnością”. Siedziba OWiT mieści się w budynku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej, przy ul. Staszica 9. Celem działania OWiT jest:

- 1) zwiększanie, podtrzymywanie lub poprawianie możliwości samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością poprzez nieodpłatne prezentowanie korzyści wynikających ze stosowania technologii asystujących w takich obszarach jak: komunikowanie się, dostęp do informacji, nauka, praca, rozwijanie hobby,
- 2) zwiększenie aktywności życiowej, samodzielności i zaradności osobistej oraz dbałości o zdrowie,

¹⁰ Na podstawie danych Ośrodka Wsparcia i Testów w Łęcznej.

- 3) świadczenie porad osobom z niepełnosprawnością w optymalnym wyborze, właściwych do aktualnych potrzeb technologii asystujących i ich prezentacja,
- 4) prowadzenie wstępnego instruktażu oraz wskazywanie potencjału wykorzystania technologii asystujących w życiu codziennym lub pomoc osobom z niepełnosprawnością w wyszukiwaniu stosowanych szkoleń w tym zakresie,
- 5) wypożyczanie technologii asystujących (sprzętów, urządzeń i oprogramowania) w celu ich testowania przez osoby z niepełnosprawnością,
- 6) świadczenie porad członkom rodzin osób z niepełnosprawnością i ich opiekunom, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących wykorzystania technologii asystujących;

Osoby, które mogą uzyskać wsparcie w ramach OWiT to osoby, które przedstawia skierowanie z PFRON celem udzielenia wsparcia w ramach zadania (najpóźniej w dniu przystąpienia do wsparcia) oraz osoby z niepełnosprawnością, które posiadają aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, aktualne orzeczenie o niepełnosprawności lub aktualne orzeczenie równoważne (orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów), które skorzystają z realizacji zadania.

Katalog sprzętu możliwy do nieodpłatnego wypożyczenia i testowania to m.in.: linijka brajlowska, notatnik brajlowski przenośny, lupa elektroniczna, powiększalnik, pętla indukcyjna, system FM, słuchawki dla osób niedosłyszących, laptop, tablet, smartfon, smartwatch, urządzenie wielofunkcyjne, aparat fotograficzny, kamera internetowa, router, dyktafon, oprogramowania: powiększająco – udźwiękowiające, udźwiękowiające komputer oraz rozpoznające znaki OCR, klawiatura z powiększonym opisem na klawiszach, specjalistyczne aplikacje na urządzenia mobilne dla osób niewidomych, słabowidzących i głuchoniewidomych oraz specjalistyczne aplikacje na urządzenia mobilne i stacjonarne dla osób głuchych, słabosłyszących oraz doświadczających problemów w porozumiewaniu się za pomocą mowy.

Ponadto w 2023 roku Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uruchomił wypożyczalnię technologii wspomagających dla osób z niepełnosprawnością. Wypożyczalnia jest wyposażona w technologie wspomagające dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, i są to: wózki inwalidzkie, skutery elektryczne, aparaty słuchowe, urządzenia wspomagające słuch, koncentratory tlenu, łóżka rehabilitacyjne z materacem, podnośniki transportowo – kąpielowe, urządzenia brajlowskie oraz powiększalniki dla osób niewidomych i słabowidzących, urządzenie do sterowania wzrokiem PCEye oraz programy do komunikacji alternatywnej. Osoba z niepełnosprawnością może wypożyczyć technologię wspomagającą na okres 1 roku, jeżeli w ciągu 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o wypożyczenie technologii wspomagającej nie otrzymała ze środków PFRON albo NFZ dofinansowania na zakup takiej samej, jak wnioskowana technologii wspomagającej. Wnioskodawca składa wniosek o wypożyczenie technologii wspomagającej przy użyciu SOW w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym. Warunkiem wypożyczenia technologii wspomagającej jest zawarcie przez wnioskodawcę umowy wypożyczenia oraz wpłacenie jednorazowej kaucji zwrotnej w wysokości 2% ceny zakupu danej technologii.

OWiT w Powiecie Łęczyńskim świadczy usługi doboru, doradztwa i instruktażu w zakresie oferowanych przez wypożyczalnię technologii wspomagających. Wszystkie usługi świadczone przez OWiT są bezpłatne.

Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia Ośrodka Wsparcia i Testów w latach 2020-2022:

	Łączna liczba beneficjentów OWiT	Symbol przyczyny niepełnosprawności		
		01-U	02-P	12-C
Rok 2020	nie dotyczy*	nie dotyczy*		
Rok 2021	nie dotyczy*	nie dotyczy*		
Rok 2022	85	0	3	0

*OWiT funkcjonuje od maja 2022 roku.

7. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Jaszczowie:¹¹

Centrum Opiekuńczo–Mieszkalne w Jaszczowie jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej Powiatu Łęczyńskiego, która funkcjonuje od sierpnia 2020 r. Jego działalność finansowana jest ze środków Funduszu Solidarnościowego. Placówka mieści się w nowo wybudowanym budynku parterowym na terenie byłego szpitala powiatowego. Obiekt jest pozbawiony barier architektonicznych i w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

COM przewidziany jest dla 18 osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym i umiarkowanym: 10 osób korzysta z opieki dziennej, a 8 osób z całodobowej. Centrum jest ośrodkiem wsparcia świadczącym usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dorosłym osobom niepełnosprawnym realizowane w ramach pobytu dziennego i całodobowego.

Centrum zapewnia 10 miejsc pobytowych dla osób korzystających z zakresu usług pobytu dziennego, po 5 dla uczestników legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności. W ramach tej formy wsparcia uczestnicy korzystają z pobytu 7 dni w tygodniu 6 godzin dziennie z możliwością wydłużenia do maksymalnie 8 godzin. W trakcie pobytu mogą skorzystać z przewidzianej dla uczestników dziennych infrastruktury COM (4 sale do zajęć specjalistami, świetlica, hol, z szatnią i pomieszczeniami higieniczno-sanitarnymi, tarasy i ogród) oraz jednego posiłku. Część mieszkaniowa przewidziana jest dla 8 mieszkańców (6 osób legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i 2 dla osób legitymujących się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, w tym ze specjalnymi potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności sprzężonych). Składa się ona z jednoosobowych pokoi o powierzchni 15,5 m² wraz z łazienką o powierzchni 5,3 m² w pełni wyposażonych i dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej zdolności poruszania się. Osoby korzystające z zakresu usług pobytu całodobowego zamieszkują w Centrum przez 7 dni w tygodniu. Mają zapewnione pełne wyżywienie, dostęp do infrastruktury przewidzianej dla mieszkańców (kuchnia, pralnia, sprzęt rehabilitacyjny i pomocniczy, taras, ogród) oraz pomocy opiekunów i asystentów osób niepełnosprawnych. Dla zapewnienia uczestnikom kompleksowej opieki, Centrum zatrudnia opiekunów, terapeutów zajęciowych/ fizjoterapeutów. Celem powstania COM w Jaszczowie jest wspieranie dorosłych osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym i znacznym poprzez:

- 1) umożliwienie warunków do niezależnego, samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę ich możliwości i potrzeb,
- 2) poprawę jakości ich życia w środowisku lokalnym, włączenie do życia społeczności lokalnych,

¹¹ Na podstawie danych Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Jaszczowie.

- 3) zapewnienie opieki i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości osób, wynikających z ich wieku i stanu zdrowia,
- 4) odciążenie faktycznych opiekunów osób niepełnosprawnych, – wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia poprzez rozszerzenie usług dla dorosłych osób niepełnosprawnych z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności;

Uczestnicy COM w Jaszczowie w latach 2020-2022:

Uczestnicy COM w Jaszczowie	Symbol przyczyny niepełnosprawności		
	01-U	02-P	12-C
Rok 2020	2	8	0
Rok 2021	2	11	1
Rok 2022	1	7	1

Liczba kobiet:

- rok 2020 – 11
- rok 2021 – 19
- rok 2022 – 10

Liczba mężczyzn:

- rok 2020 – 15
- rok 2021 – 19
- rok 2022 – 13

Podział uczestników wg gmin:

Gmina	2020	2021	2022
Łączna	5	5	6
Puchaczów	5	4	3
Milejów	11	14	7
Cyców	2	5	6
Ludwin	2	1	0
Spiczyn	1	2	1
Ogółem	26	31	23

Podział uczestników ze względu na wiek:

Przedział wiekowy	Mężczyźni	Kobiety	Razem
2020 rok			
Do 18 roku życia	0	0	0
Do 25 roku życia	0	1	1
Powyżej 25 roku życia	15	10	25
Ogółem	15	11	26

2021 rok			
Do 18 roku życia	0	0	0
Do 25 roku życia	1	1	2
Powyżej 25 roku życia	18	11	25
Ogółem	19	12	31
2022 rok			
Do 18 roku życia	0	0	0
Do 25 roku życia	1	0	1
Powyżej 25 roku życia	13	9	22
Ogółem	14	9	23

8. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy:¹²

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy są istotnym elementem wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. Organizatorem warsztatów terapii zajęciowej jest Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Łęcznej. Celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenie warunków postrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenie ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, działanie na rzecz ochrony ich zdrowia oraz wspieranie ich rodzin. Działalność warsztatu terapii zajęciowej regulowana jest umową zawartą pomiędzy Powiatem Łęczyńskim a Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Łęcznej oraz finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i środków budżetu Powiatu Łęczyńskiego. Warsztat Terapii Zajęciowej funkcjonuje od 15.06.2001r. stwarzając osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztaty przeznaczone są dla osób niepełnosprawnych powyżej 18 roku życia i liczą 33 uczestników.

Terapia ma na celu rehabilitację społeczną i zawodową umożliwiającą pozyskanie umiejętności niezbędnych do podjęcia ewentualnej pracy oraz osiągnięcie jak najwyższego poziomu samodzielności i dojrzałości społecznej uczestników. W ramach Warsztatów działa 7 pracowni: muzyczna, gospodarstwa domowego – kulinarna, gospodarstwa domowego, ogrodnicza, życia codziennego, plastyczno-rękodzielnicza, poligraficzno introligatorska oraz krawiecko-zabawkarska.

Warsztat oferuje swoim uczestnikom i rodzinom/opiekunom różne formy wsparcia, m.in.:

- 1) działania uspołeczniające poprzez udział w 2 zespołach artystycznych – Figiel, Bębnołudy,
- 2) szkolenia z zakresu edukacji zdrowotnej, promocja zdrowia,
- 3) poradnictwo i pomoc psychologiczna, pedagogiczna, prawna,

¹² Na podstawie danych przekazanych przez Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy.

- 4) rehabilitację ruchową w zakresie: kinezyterapii miejscowej i ogólnej; stymulacji sensomotorycznej; stymulacji ruchu (Vojta, V.Sherborne, Knill, Dennison); fizykoterapii (hydromasaż, masaż klasyczny, pole elektro-magnetyczne),
- 5) treningi ekonomiczne,
- 6) treningi spędzania wolnego czasu,
- 7) trening radzenia sobie ze stresem,
- 8) edukacja ekologiczna,
- 9) edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- 10) imprezy i spotkania integracyjne,
- 11) udział w festiwalach, przeglądach i konkursach,
- 12) współpraca z innymi organizacjami z terenu kraju i kościołem,
- 13) doradztwo zawodowe.

Uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej w Janowicy:

Uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej	Symbol przyczyny niepełnosprawności				
	01-U	02-P	12-C	N	I
rok 2020	19	13	0	0	0
rok 2021	23	7	1	0	0
rok 2022	20	11	0	7	0

Liczba kobiet:

- rok 2020 – 18
- rok 2021 – 19
- rok 2022 – 19

Liczba mężczyzn:

- rok 2020 – 14
- rok 2021 – 12
- rok 2022 – 14

Podział uczestników warsztatów wg gmin:

Gmina	Podział na lata		
	2020	2021	2022
Łączna	14	10	10
Puchaczów	2	2	2
Milejów	4	4	4
Cyców	11	13	15
Ludwin	1	2	2
Spiczyn	0	0	0
Ogółem	32	31	33

Podział uczestników warsztatów ze względu na wiek i płeć:

Przedział wiekowy mężczyźni	2020	2021	2022
Do 18 roku życia	0	0	1
Do 25 roku życia	2	2	0
Powyżej 25 roku życia	12	10	13
Ogółem	14	12	14

Przedział wiekowy kobiety	2020	2021	2022
Do 18 roku życia	0	0	0
Do 25 roku życia	2	1	1
Powyżej 25 roku życia	16	18	18
Ogółem	18	19	19

Najliczniejszą grupę uczestników warsztatów stanowią osoby niepełnosprawne zamieszkujące na terenie Gminy Cyców oraz Gminy Łęczna.

9. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Łęcznej:

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Łęcznej powstało z inicjatywy byłego proboszcza Parafii św. Barbary w Łęcznej. Obecnie siedzibą koła jest lokal przy ulicy Świętoduskiej 2 w Łęcznej, uzyskany dzięki pomocy proboszcza Parafii Marii Magdaleny. Działalność koła może być prowadzona dzięki dotacjom celowym PFRON, darowiznom zakładów pracy, sympatyków, członków koła, składkom członkowskim. Formalna postać stowarzyszenia wyrosła z ruchu kilkunastu rodziców, którzy spotykając się przy kawie, herbacie wyplakali sobie wzajemnie z problemów. Pierwszym krokiem koła było zorganizowanie zajęć rehabilitacyjnych, a następnie logopedycznych dla dzieci członków ruchu. Społeczność wzbogacała się o nowych członków i podejmowała nowe wyzwania, co doprowadziło do utworzenia w 1994 roku Dziennego Centrum Aktywności w Łęcznej. DCA z powodu braku środków centralnych od 2016r. zawiesiło swoją działalność.

Warto jednak przypomnieć, iż DCA swoją działalnością obejmowało gminę Łęczna, Puchaczów i Milejów. Placówka dysponowała bogato wyposażonymi pomieszczeniami, m.in.: salą rehabilitacyjną, pokojem pedagogiczno-psychologicznym i pokojem logopedycznym.

Z oferty DCA w Łęcznej korzystały zarówno dzieci z niepełnosprawnością ruchową, ale także z niepełnosprawnością intelektualną, narządu słuchu, wzroku, cukrzycą, chorobami psychicznymi. Zajęcia odbywały się zarówno indywidualnie jak i w małych grupach. Zajęcia prowadzone były przez doświadczonych specjalistów: terapeutę zajęciowego, pedagoga, psychologa, fizjoterapeutę. Z placówką współpracował także lekarz neurolog oraz logopeda. W DCA wsparcie otrzymywały nie tylko osoby niepełnosprawne, ale także ich rodziny.

Stowarzyszenie jest organizatorem wielu imprez i spotkań kulturalnych oraz uczestniczy w życiu kulturalnym gmin, powiatu, regionu oraz wydarzeniach kulturalnych i uspołeczniających zagranicznych, w tym w wizytach studyjnych – dobre praktyki. Celem spotkań jest integracja ze społeczeństwem, prezentacja twórczości osób niepełnosprawnych. Zespół „Figiel”, „Bebnoludy” i solista działający w ramach pracowni muzycznej otrzymuje liczne nagrody w konkursach piosenki - recitale na przeglądach międzynarodowych. W Warsztatach Terapii Zajęciowej organizowane są lekcje edukacyjne dla uczniów szkół z terenu Powiatu Łęczyńskiego, spotkania integracyjne, Dzień Godności (osób niepełnosprawnych). Stowarzyszenie współpracuje z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych z Polski, Ukrainy, Węgier, Francji, Białorusi, szkołami, organizacjami ngo i kościołem. Zarząd Koła organizuje różne szkolenia dla rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych, a także dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Janowicy.

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Łęcznej istnieje od 1991r., a swoimi działaniami i pomocą obejmuje osoby z niepełnosprawnością intelektualną, ich rodziny, opiekunów. Od 2001r. stowarzyszenie prowadzi placówkę Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy, gdzie wsparciem objętych jest do 33 osób z niepełnosprawnością intelektualną.

10. Środowiskowe Domy Samopomocy:

Kolejnym istotnym elementem wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi jest działalność środowiskowych domów samopomocy. Środowiskowe domy samopomocy to jednostki prowadzone przez powiaty i gminy w ramach zadań zleconych w ustawie o pomocy społecznej oraz ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. Są to placówki dziennego pobytu skierowane do pełnoletnich osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w zakresie przystosowania do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Zadaniem śds jako ośrodków wsparcia jest świadczenie usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, które mają na celu naukę, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku społecznym. Główne zadania śds to indywidualne i zespołowe treningi z funkcjonowania w codziennym życiu: czynności samoobsługowych, kulinarny, higieny i dbałości o wygląd zewnętrzny, budżetowy oraz umiejętności interpersonalnych, rozwiązywania problemów i umiejętności spędzania czasu wolnego; terapia zajęciowa; terapia ruchowa; zajęcia rewalidacyjne; psychoedukacja; poradnictwo socjalne, psychologiczne; integracja społeczna.

W Powiecie Łęczyńskim funkcjonują dwa takie domy: Środowiskowy Dom Samopomocy w Łęcznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Milejowie z siedzibą w Antoniowie.

10.1. Środowiskowy Dom Samopomocy w Łęcznej¹³:

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łęcznej jest jednostką organizacyjną Gminy Łęczna, która realizuje zadanie zlecone przez administrację rządową. Jednostka powstała w 1995 roku, jako pierwszy ośrodek wsparcia na terenie województwa lubelskiego i nieliczny wówczas w kraju. Obecnie jednostka jest jedną z wielu podmiotów, tworzących bogatą sieć oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu. Uczestnikami domu są mieszkańcy z terenu miasta i gminy Łęczna, a na mocy zawartych Porozumień także do mieszkańcy z gmin: Cyców, Milejów, Ludwin, Spiczyn, Puchaczów.

Placówka pełni rolę ośrodka wsparcia dziennego, a od września 2023 posiada 5 miejsc, w ramach których realizowany jest całodobowy trening samoobsługi i umiejętności społecznych.

Dom świadczy nieodpłatne usługi specjalistyczne, dla osób pełnoletnich z zaburzeniami psychicznymi tj.

- 1) przewlekle chorych psychicznie,
- 2) z niepełnosprawnością intelektualną,
- 3) i innymi zaburzeniami czynności psychicznych;

Jednostka posiada 55 miejsc. Od 2018 roku, w ramach Programu „Za życiem” Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, Dom obejmuje opieką specjalistyczną 6 osób ze sprzężeniami oraz spektrum autyzmu. Od 2022 roku z usług jednostki mogą korzystać osoby do 65 roku życia. Kadra jednostki, to pracownicy posiadający wiedzę specjalistyczną, która umożliwia świadczenie usług na godnym poziomie, na stanowiskach: psycholog, pedagog, pracownik socjalny, terapeuta, instruktor terapii, opiekun, rehabilitant. Środki na funkcjonowanie domu, przekazywane są przez Wydział Polityki Społecznej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie.

Nadzór merytoryczny nad jednostką, sprawuje Wydział Polityki Społecznej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie. Jednostka prowadzi działalność na podstawie statutu, regulaminu organizacyjnego oraz programu działania. Dokumenty wymienione powyżej, zatwierdzone są przez Radę Miejską, Burmistrza Łęcznej, Wydział Polityki Społecznej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie na podstawie § 4 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Dokumenty o których mowa powyżej, opracowuje i przedstawia do zatwierdzenia, Dyrektor Środowiskowego Domu Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy zarządza majątkiem przekazanym w trwały zarząd od Gminy Łęczna: budynek, grunty oraz wyposażenie min. sprzęt elektroniczny, doposażenie pracowni terapii zajęciowych o wartości 6 679 674,46 zł.

Z transportu do jednostki w 2020 roku skorzystało 47 uczestników i 45 uczestników w 2022 roku. ŚDS w 2021 roku nie zapewniał transportu własnym środkiem transportu. Współpraca ze Starostwem Powiatowym w Łęcznej, spowodowała że w ramach Programu „Door to Door” z usług jednostki korzystali także mieszkańcy powiatu. Dzięki wsparciu finansowemu i zaangażowaniu Gminy Łęczna, podjęto starania o zakup własnego środka transportu ze źródeł: PFRON, Gminy Łęczna i Wydziału Polityki Społecznej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie.

¹³ Na podstawie danych przekazanych przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Łęcznej.

Z okazji 25-lecia działalności jednostki, Wojewoda Lubelski Lech Sprawka uhonorował jednostkę Dyplomem Uznania za stworzenie profesjonalnej przestrzeni sprzyjającej zdrowotnej i społecznej rehabilitacji osób z zaburzeniami psychicznymi, wspieranie ich w przezwyciężaniu trudnych życiowych sytuacji, przełamywaniu barier i nabywaniu nowych umiejętności oraz umacnianie w nich wiary we własne możliwości, a także za przeciwdziałanie dyskryminacji i stygmatyzacji osób chorych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz świadectwo solidarności społecznej i szacunku człowieka.

Realizowany proces terapeutyczny opiera się na Indywidualnym Planie Postępowania Wspierająco-Aktywizującego, osobnym dla każdego uczestnika, uwzględniający rodzaj niepełnosprawności, zasoby, możliwości, potencjał konkretnej osoby. Szeroki zakres usług obejmuje:

1. Trening dbałości o wygląd zewnętrzny.
2. Trening nauki higieny.
3. Trening umiejętności praktycznych.
4. Trening korzystania z instytucji publicznych.
5. Trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi.
6. Pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych.
7. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów.
8. Trening umiejętności komunikacyjnych z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się.
9. Psychoedukację.
10. Poradnictwo psychologiczne.
11. Grupę wsparcia.
12. Diagnozę psychologiczną.
13. Reedukację.
14. Trening poznawczy.
15. Relaksację.
16. Trening umiejętności spędzania czasu wolnego.
17. Biblioterapię.
18. Teatroterapię.
19. Terapię zajęciową w pracowniach: plastyczno-ceramicznej, umiejętności artystycznych, umiejętności techniczno-gospodarskich, sensorycznej, edukacji i rehabilitacji, uaktywniania ruchowego, komputerowej, zbycia codziennego, reintegracji społecznej i zawodowej.
20. Całodobowy trening samoobsługi i umiejętności społecznych.
21. Samopomoc i integrację społeczną.
22. Pracę socjalną ze szczególnym uwzględnieniem metody środowiskowej pracy socjalnej.
23. Niezbędną opiekę.
24. Dowóz.
25. Zajęcia klubowe.
26. Klub Rodzin dla członków rodzin osób przewlekle chorujących psychicznie i z niepełnosprawnością intelektualną.

W realizacji szerokiego spektrum usług, działalność jednostki wspierana jest pracą wolontariuszy z Klubu Wolontariatu, Rady Uczestników oraz współpracą z 34 podmiotami Partnerstwa na Rzecz Ochrony Zdrowia Psychicznego Mieszkańców Powiatu Łęczyńskiego, w tym kluczową organizacją pozarządową jest Łęczyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych, Lubelskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego. Środowiskowy Dom Samopomocy w Łęcznej posiada stronę internetową [www https://leczna.naszsds.pl/](https://leczna.naszsds.pl/), na której zamieszczane są aktualne wydarzenia z bogatej działalności wraz z przydatnymi linkami, materiałami edukacyjnymi, procedurami, filmami promującymi zdrowie psychiczne.

Zarówno jednostka, jak i osoby korzystające z usług, rozwijają się, zwiększają swoje kompetencje społeczne, wpływają w środowisku lokalnym na proces destygmatyzacji.

I. Dane ilościowe dotyczące bieżącej działalności statutowej Środowiskowego Domu Samopomocy w Łęcznej w 2020 -2022r.:

Liczba osób korzystających z usług:

Rok	Liczba miejsc statutowych	Liczba wydanych decyzji	Liczba osób oczekujących	Liczba osób korzystających z usług*
2020	55	54	0	71
2021	55	59	3	67
2022	55	72	1	78

II. Miejsce zamieszkania:

Rok	Gmina	Liczba osób	TYP A	TYP B	TYP C	TYP D
2020	Łęczna	24	12	12	0	-
	Cyców	6	3	3	0	-
	Ludwin	6	0	6	0	-
	Milejów	4	4	0	0	-
	Puchaczów	7	6	1	0	-
	Spiczyn	7	4	1	2	-
2021	Łęczna	24	10	8	0	6
	Cyców	7	6	1	0	0
	Ludwin	8	1	7	0	0
	Milejów	6	5	1	0	0

	Puchaczów	8	4	3	0	1
	Spiczyn	6	5	1	0	0
2022	Łączna	30	11	14	0	5
	Cyców	7	6	1	0	0
	Ludwin	7	1	6	0	0
	Milejów	6	5	1	0	0
	Puchaczów	7	3	3	0	1
	Spiczyn	6	5	0	1	

III.

Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Łącznej	Symbol przyczyny niepełnosprawności												
	01-U	02-P	05-R	07-S	10-N	11-I	12-C	01-U 02-P	01-U 10-N	07-S 10-N	05-R 10-N	06-E 10-N	10-N 12-C
2020*	7	25	2	0	1	2	1	4	0	0	3	0	1
2021 **	6	26	2	1	1	2	1	3	2	1	4	1	1
2022*	9	28	1	1	1	1	1	3	2	-	3	1	1

*8 osób bez oznaczenia przyczyny niepełnosprawności, ponieważ mają orzeczenia z ZUS/KRUS LUB KIZ (GRUPA INWALIDZKA), w tym 1 osoba nie posiada stopnia niepełnosprawności

**8 osób bez oznaczenia przyczyny niepełnosprawności, ponieważ mają orzeczenia z ZUS/KRUS LUB KIZ (GRUPA INWALIDZKA)

Inne, poza statutowymi, formy prowadzonej działalności:

1. Ergoterapia- „Kawiarenka” w siedzibie ŚDS, staż, zajęcia praktyczne, przygotowujące do samodzielnego prowadzenia kawiarenki w ramach Pracowni rehabilitacji zawodowej i społecznej. Nowa forma zajęć grupowych, aktywizująca uczestników do samodzielności.
2. ŚDS w imieniu Gminy Łączna w latach 2021-2022 był Realizatorem Projektu ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, Działanie 11.2 pn. „Nowa jakość życia” rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej w Gminie Łączna (2020-2022). Projekt realizowany w Partnerstwie z Łęczyńskim Stowarzyszeniem Inicjatyw Społecznych.

Działanie 1- świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla 12 mieszkańców Gminy Łączna.(ŁSIS).

Działanie 2 – Klub Samopomocy (ŁSIS).

Działanie 3-objęcie usługami wspierającymi Środowiskowego Domu Samopomocy 5 beneficjentów projektu, osoby chorujące psychicznie i ich rodziny, poszerzanie możliwości korzystania z dostępnej sieci oparcia społecznego, diagnoza poszerzona dotycząca potrzeb i możliwości , motywowania do samodzielności (2021 -2022).

Działalność 4 – Mieszkania treningowe (IX 2021 – VI 2022) całodobowe usługi dla 5 beneficjentów przygotowujące do samodzielnego funkcjonowania społecznego i zawodowego.

3. Środowiskowy Dom Samopomocy pełni rolę integrującą dla kadry i uczestników, 45 podobnych jednostek na terenie województwa lubelskiego w ramach Lubelskiego Forum Środowiskowych Domów Samopomocy.

W planach Gminy Łęczna, jest dalszy rozwój zakresu usług i działalności na rzecz grup marginalizowanych z powodu zaburzeń psychicznych.

Grupa Samopomocowa:

W ramach działalności Środowiskowego Domu Samopomocy organizowane są także spotkania wspierająco-konsultacyjne dla rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi. Spotkania są bezpłatne, odbywają się raz w miesiącu i wspierane są przez profesjonalistów. Celem spotkań w ramach grup samopomocowych jest korzystanie z własnych doświadczeń i wspieranie siebie nawzajem w związku z byciem rodzicem, członkiem rodziny osoby z takim samym rodzajem niepełnosprawności. Pomóc sobie samemu znaczy wziąć problem i jego rozwiązanie na swoje barki i być aktywnym na tyle, na ile pozwalają możliwości. W ramach grup samopomocowych spotykają się członkowie rodzin osób dotkniętych tym samym rodzajem niepełnosprawności lub doświadczających podobnych/takich samych sytuacji trudnych czy problemów.

Klub Samopomocy:

Z usług Klubu korzystać mogą osoby doświadczone kryzysem psychicznym, różnymi niepełnosprawnościami oraz ich rodziny. Udział w Klubie Samopomocy jest bezpłatny, nie wymaga żadnych skierowań ani decyzji kierujących. Siedziba Klubu Samopomocy znajduje się przy Al. Jana Pawła II 95, piętro 3, pokój 316, 317 (budynek Urzędu Skarbowego w Łęcznej, wejście od strony WAMEXU). W ramach działania Klubu Samopomocy organizowane są spotkania Klubu Rodzin.

10.2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Milejowie z siedzibą w Antoniowie:¹⁴

Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony jest przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Milejowie od 2006 roku. Uczestnicy placówki stanowią zróżnicowaną grupę pod względem wieku, rodzaju schorzenia oraz stopnia niepełnosprawności. Celem działalności placówki jest podnoszenie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego wszystkim osobom z niepełnosprawnością. Działania, które podejmowane są na terenie ŚDS służą utrzymaniu i poprawnemu funkcjonowaniu naszych podopiecznych w ich środowisku, ale także w społeczeństwie. Celem nadrzędnym działalności jest przestrzeganie praw człowieka, prowadzenia podopiecznych ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, wsparcie ich rodzin, pomoc w radzeniu sobie z troskami życia codziennego oraz wyrównywania ich szans.

¹⁴ Na podstawie danych przekazanych przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Milejowie z siedzibą w Antoniowie.

ŚDS stara się kształtować wobec osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin właściwe postawy społeczne, głównie zrozumienia, tolerancji i empatii, pomaga w rozwijaniu ich zdolności, umiejętności jak również w rozwijaniu indywidualnego potencjału poprzez pracę w pracowniach terapeutycznych. Placówka oferuje:

- 1) pracownię rękodzieła artystycznego,
- 2) pracownię gospodarstwa domowego,
- 3) pracownię plastyczną,
- 4) pracownię umiejętności praktycznych;

ŚDS zapewnia wsparcie psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz aktywnie współpracuje z Centrum Psychiatrii i Terapii Poznawczo-Behawioralnej w Lublinie. Formy pracy dostosowane są do podopiecznych i realizowane są w formie zajęć grupowych oraz zajęć indywidualnych. Zajęcia indywidualne służą przede wszystkim nauce nowych umiejętności. Jest to najskuteczniejsza forma pracy z osobami, które źle czują się w sytuacji gdy jest więcej osób, bądź ich trudności są na tyle duże, iż taka forma pracy jest najlepszym sposobem. Ponadto realizowane są zajęcia w formie grupowej, podczas których nacisk jest kładziony na rozwijanie umiejętności współpracy w grupie, współdziałania z innymi ludźmi, oraz podejmowania konwersacji na tle grupowym. Treningi, które prowadzone są na terenie ośrodka służą nabywaniu umiejętności życia codziennego, są to między innymi: trening samoobsługi i zaradności życiowej z elementami treningu umiejętności praktycznych, trening budżetowy, kulinarny, higieniczny czy też trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów. Podczas pobytu w placówce podopieczni korzystają ze sprzętu rehabilitacyjnego w celu poprawy swojego stanu zdrowia oraz zwiększeniu samodzielności w poruszaniu się. Ośrodek stwarza okazję do integracji lokalnej osób z niepełnosprawnościami poprzez tworzenie różnego rodzaju imprez plenerowych czy wyjazdów turystycznych.

Środowiskowy Dom Samopomocy nawiązał współpracę z sześcioma gminami tj. gminą Milejów, Trawniki, Łączna, Cyców, Spiczyn, Puchaczów. Uczestnicy są dowożeni do placówek dwoma środkami transportu (autobus 19 -osobowy oraz mikrobus 9-osobowy) w kilku turach.

Od 2017 roku działalność placówki została poszerzona o otwarcie Filii Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz spectrum autyzmu. Celem filii jest przede wszystkim zapewnienie opieki dla osób, które wymagają nieustannej pomocy przy czynnościach samoobsługowych oraz czynnościach życia codziennego. Podopieczni podczas pobytu korzystają z treningu sensorycznego, relaksacji oraz zajęć ruchowych, mają także zapewnioną opiekę pielęgniarską. Zajęcia dostosowane są do potrzeb oraz możliwości uczestników. Ponadto w placówce znajduje się sala wyciszeni, w której uczestnicy mogą odpocząć, zrelaksować się w ciszy, bądź przy muzyce, słuchając opowiadań terapeutycznych. Podczas zajęć wykorzystywane są elementy terapii Snoezelen, czyli terapii wielozmysłowej.

11. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Milejowie:

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Milejowie działa nieprzerwanie od 1992 roku. Stowarzyszenie prowadzi nieodpłatną działalność pożytku publicznego. Podczas działalności Stowarzyszenia powstało wiele inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnościami, głównie z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich rodzin.

Stowarzyszenie współpracuje aktywnie z władzami gmin, realizuje projekty z PFRON oraz jest inicjatorem wszelkich działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie gminy Milejów.

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Milejowie prowadzi dwie placówki:

- 1) Środowiskowy Dom Samopomocy dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz spektrum autyzmu. Obecnie obejmuje wsparciem 50 osób niepełnosprawnych,
- 2) Zespół Rehabilitacyjno-Terapeutyczny dla dzieci i młodzieży z różnymi niepełnosprawnościami w wieku od 2 do 18 roku życia. Obecnie obejmuje wsparciem 28 osób niepełnosprawnych;

Zespół Rehabilitacyjno- Terapeutyczny:

Zespół Rehabilitacyjno-Terapeutyczny prowadzony jest przez Stowarzyszenie od 1994 roku. Celem Zespołu jest prowadzenie wszechstronnej stymulacji edukacyjno- terapeutycznej dla dzieci i młodzieży borykającymi się z różnymi trudnościami. Zatrudnieni specjaliści ukierunkowani są na wyrównywanie szans edukacyjnych podopiecznych, rehabilitację oraz pomoc w ich usamodzielnianiu. Tworzone są indywidualne plany działania dla każdego dziecka, by w kompleksowy sposób sprostać trudnościom jednostki oraz oczekiwaniom rodziców. Często zgłaszają się rodzice, zaraz po usłyszeniu diagnozy dla swojego dziecka, szukając pomocy i nadania kierunku. W ośrodku dzieci otoczone są specjalistyczną opieką praktyków z wielu dziedzin między innymi: pedagogów, psychologów, rehabilitantów, logopedów, zajęć z zakresu integracji sensorycznej, dogoterapeuty. Zajęcia prowadzone są tak, by nie kolidowały ze szkołą oraz by mogły skorzystać z oferty terapeutycznej dzieci, których rodzice mają trudności z dojazdem.

Zespół Rehabilitacyjno-Terapeutyczny realizuje rehabilitację według następującego schematu:

1. DIAGNOZA – badanie poziomu funkcjonowania intelektualnego, fizycznego, społecznego i emocjonalnego osoby niepełnosprawnej.
2. Utworzenie Indywidualnego Planu Działania-IPD jest tworzony przez Zespół Wspierająco-Rehabilitacyjny, w którego skład wchodzi wszyscy zatrudnieni specjaliści: koordynator, psycholog, pedagodzy, logopedzi, rehabilitanci, terapeuci, instruktor.
3. REALIZACJA ZAŁOŻEŃ INDYWIDUALNYCH PLANÓW DZIAŁANIA poprzez:
 - 1) terapię psychologiczną,
 - 2) rehabilitację ruchową,
 - 3) terapię logopedyczną,
 - 4) terapię pedagogiczną,
 - 5) zajęcia grupowe;
4. Ewaluację IPD

Diagnoza to określenie poziomu funkcjonowania w zakresie umiejętności i możliwości psychofizycznych osoby niepełnosprawnej: poziomu funkcjonowania intelektualnego, fizycznego, społecznego, emocjonalnego, określenie sprawności manualnych, koncentracji na zadaniach oraz w zakresie motywacji, współpracy w grupie.

Realizacja założeń Indywidualnych Planów Działania – Terapia psychologiczna

Celem indywidualnych zajęć psychologicznych dla osób rekrutowanych jest określenie ich poziomu funkcjonowania, a następnie usprawnianie uczestników w zakresie funkcjonowania poznawczego oraz emocjonalno-społecznego. Praca z osobą niepełnosprawną polega na usprawnianiu funkcjonowania społecznego, emocjonalnego oraz intelektualnego. Każdy uczestnik ma indywidualnie określoną ilość zajęć z psychologiem w zależności od założeń IPD. Psycholog pracuje nie tylko z dzieckiem niepełnosprawnym, ale również z jego rodziną, co pozwala na skuteczniejsze wsparcie. Podczas zajęć stosuje się ćwiczenia usprawniające funkcjonowanie społeczne, emocjonalne, intelektualne. Psycholog prowadzi zajęcia w dwóch płaszczyznach:

- 1) praca z dzieckiem niepełnosprawnym,
- 2) praca z rodziną skupia się na przekazaniu wskazówek rodzicom dotyczących sposobów odreagowywania negatywnych emocji oraz wskazania kierunków pracy z dzieckiem niepełnosprawnym

Zajęcia te prowadzone są w formie zajęć indywidualnych.

Zajęcia usprawnienia ruchowego (rehabilitacja ruchowa)

Celem zajęć rehabilitacji ruchowej jest podniesienie sprawności oraz kompensacja dysfunkcji w przebiegu chorób przewlekłych beneficjentów projektu. Dla każdego uczestnika stosuje się indywidualne metody i formy pracy – zajęcia odbywały się w sali rehabilitacyjnej. Metody oraz formy są indywidualnie dostosowane do potrzeb, możliwości i umiejętności osób niepełnosprawnych. Wykorzystywane metody są indywidualnie modyfikowane i dostosowywane do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych. Zajęcia z usprawnienia ruchowego są prowadzone w formie zajęć indywidualnych.

Zajęcia logopedyczne

Celem zajęć logopedycznych jest kształtowanie mowy – rozumienie wypowiedzi, nauka mówienia, usprawnianie aparatów: oddechowego, fonacyjnego, artykulacyjnego, korekcja wad wymowy, ćwiczenia wywołujące mowę i wymowę oraz rozwijanie motoryki małej. Ważnym elementem zajęć jest rozwijanie umiejętności werbalnego i niewerbalnego porozumiewania się z otoczeniem. Celem indywidualnych zajęć logopedycznych jest budowanie i rozwijanie kompetencji językowej i komunikacyjnej w oparciu o możliwości i predyspozycje dziecka. Szczególną uwagę zwraca się na rozwijanie słownika czynnego i biernego, z uwzględnieniem zwrotów użytecznych w codziennej komunikacji. Zajęcia logopedyczne mają ściśle określony przebieg, uzależniony od stopnia zaburzenia oraz wieku uczestnika. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy ustala się indywidualny dla każdego dziecka program terapii, dostosowany do jego potrzeb i możliwości psychofizycznych. Zajęcia te są prowadzone w systemie zajęć indywidualnych

Terapia pedagogiczna (zajęcia rewalidacyjno-wyrównawcze)

Celem zajęć rewalidacyjno-wyrównawczych jest usprawnianie percepcji wzrokowej, słuchowej, dotykowej, rozwijanie aktywności poznawczej, orientacji w schemacie ciała, doskonalenie umiejętności szkolnych. Dodatkowo celem zajęć rewalidacyjno-wyrównawczych jest wyrównywanie braków intelektualnych i psychoruchowych, spowodowanych zaburzeniami somatycznymi, psychicznymi oraz braków wynikających z deficytów rozwojowych.

Stymulowanie rozwoju, a przede wszystkim usprawnianie i wzmacnianie tych funkcji psychofizycznych, które są w dziecku najsilniejsze i najmniej zaburzone. Kontynuacja wdrażania komunikacji alternatywnej u dzieci, które nie komunikują się werbalnie. Zajęcia prowadzone są w formie zajęć indywidualnych.

Zajęcia z integracji sensorycznej

Zajęcia integracji sensorycznej mają na celu rozwijanie prawidłowego odbioru i analizy bodźców dostarczanych z otoczenia poprzez zmysły zewnętrzne (wzrok, słuch, dotyk, smak, węch) oraz płynące z własnego ciała - zmysły wewnętrzne (równowagi i czucia głębokiego). Celem terapii integracji sensorycznej jest stymulacja centralnego układu nerwowego poprzez pobudzenie receptorów zmysłowych. Proces ten dostarcza aparatowi sensorycznemu odpowiednią ilość i jakość bodźców, aby na ich podstawie mózg nauczył się właściwego reagowania i wykształcił prawidłowe reakcje adaptacyjne. Oddziaływanie terapeutyczne polega na planowym bodźcowaniu trzech podstawowych, pierwotnych zmysłów: dotyku, czucia głębokiego, równowagi, które stanowią bazę dla wykształcenia wyższych, bardziej zaawansowanych umiejętności przetwarzania sensorycznego. Zajęcia prowadzone są w formie zajęć indywidualnych.

Zajęcia organizowane w systemie zajęć grupowych – zajęcia z dogoterapii

Cele i działania realizowane podczas zajęć z dogoterapii dotyczą rozwijania czterech sfer poprzez kontakt z psem. Sfera fizyczna dotyczy usprawniania funkcji małej i dużej motoryki, usprawnienia poczucia równowagi, usprawnienia koordynacji wzrokowo-ruchowej, zwiększania swobody poruszania. Sfera edukacyjna dotyczy zwiększenia zasobu słownictwa, poznaniu i utrwalenia różnych pojęć. Sfera psychiczna dotyczy podwyższenia samooceny, rozwijania umiejętności koncentracji na jednej bądź wielu rzeczach, usprawnienia komunikacji werbalnej, obniżenia poczucia lęku wobec zwierząt oraz osamotnienia poprzez kontakt z czworonogiem. Sfera społeczna dotyczy ułatwiania nawiązywania kontaktów międzyludzkich, a także w relacji człowiek – zwierzę, zwiększenia aktywności w grupie, doskonalenia gotowości do podejmowania działań. Zajęcia z dogoterapii są prowadzone w systemie zajęć grupowych.

Zajęcia ogólnorozwojowe

Celem zajęć ogólnorozwojowych jest ogólne usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu ze szczególnym uwzględnieniem treningu z zakresu samoobsługi, czynności porządkowych oraz rozwijanie sprawności manualnej. Dodatkowo praca z uczestnikami skupia się na wyrobieniu umiejętności współdziałania w grupie, dostrzeganiu potrzeb innych osób, wydłużaniu czasu skupienia uwagi na wykonywanej czynności, rozwijaniu samodzielności i umiejętności z zakresu samoobsługi. Celem zajęć jest rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych poprzez poznawanie reguł gier i zabaw, kształtowanie umiejętności działania w różnych sytuacjach, utrzymywanie poprawnych kontaktów z koleżankami i kolegami w grupie, współzawodnictwo.

12. Łęczyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych w Łęcznej:

Stowarzyszenie powstało 11 lipca 1998r. pod nazwą Łęczyńskiego Stowarzyszenia Ochrony Zdrowia Psychicznego. W roku 2005 zmieniło nazwę na Łęczyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych.

Główny cel działalności stowarzyszenia to przywracanie osobom z zaburzeniami psychicznymi umiejętności radzenia sobie w sytuacjach życiowych na najwyższym z możliwych poziomie oraz stwarzanie możliwości do rozwoju ruchu samopomocowego i sieci oparcia społecznego we współpracy z bliższymi i dalszym otoczeniem społecznym. Obszary działalności to:

- 1) działania edukacyjne, szkoleniowe,
- 2) zrównoważony rozwój,
- 3) rozwój i wspieranie aktywnych form rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,
- 4) integracja osób z chorobą psychiczną i zaburzeniami psychicznymi w środowisku lokalnym, włączenie do życia w społeczności lokalnej osób chorych i ich rodziny,
- 5) tworzenie społeczności samopomocowej, udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom, prowadzenie różnych form terapii i rehabilitacji, aktywizacja zawodowa, budowanie sieci oparcia społecznego, stałe podnoszenie wiedzy specjalistycznej;

Stowarzyszenie realizuje swe cele poprzez:

- 1) organizowanie akcji informacyjnych, szkoleń, konferencji, plenerów malarskich, prowadzenie badań,
- 2) prowadzenie wsparcia specjalistycznego, w tym psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, interwencji kryzysowej, itp.,
- 3) współpracę z podmiotami krajowymi i zagranicznymi w zakresie prowadzonej działalności,
- 4) gromadzenie środków finansowych i rzeczowych niezbędnych do prowadzonej działalności;

Ponadto w ramach stowarzyszenia działają Klub Pacjenta, Klub Wolontariatu i Klub Rodzin.

13. Regionalne Centrum Trzeźwości „Maksymilian” w Łęcznej:

Regionalne Centrum Trzeźwości „Maksymilian” w Łęcznej jest organizacją pozarządową założoną w 1988 r. działającą w obszarze pożytku publicznego. Głównym celem jest pomoc osobom uzależnionym od alkoholu i innych środków zmieniających świadomość oraz ich rodzinom. Działania centrum skupiają się głównie na rodzinie i promowaniu aktywnych form trzeźwego wypoczynku i rekreacji oraz na profilaktyce uzależnień. Stowarzyszenie wspiera rodziny dotknięte problemem alkoholowym w odbudowaniu i tworzeniu prawidłowych relacji rodzinnych, we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków, w kształtowaniu wartości i norm związanych z wychowaniem dzieci i młodzieży. Centrum dociera do bardzo szerokiej grupy ludzi, obejmując swoim działaniem ludzi wychodzących z uzależnień, stanowiąc znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez profesjonalistów prowadzących leczenie odwykowe, przebywających w środowisku zagrożonym powstaniem uzależnienia oraz społeczność lokalną. Główne zadania stowarzyszenia:

- 1) promowanie trzeźwego stylu życia z elementami profilaktyki i terapii rodzin z problemem alkoholowym poprzez organizowanie działań wspierających proces trzeźwienia,
- 2) organizowanie życia towarzyskiego członków „Maksymiliana” oraz ich rodzin w obyczajowości, zwyczajach i tradycjach bez alkoholu,
- 3) integracja środowiska abstynenckiego ze społecznością lokalną,
- 4) pogłębianie wiedzy o chorobie alkoholowej i działanie na rzecz rozwoju osobistego,

5) prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej w zakresie profilaktyki alkoholowej;

Przy centrum działa Punkt konsultacyjno – informacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych oraz ich rodzin. Działalność punktu finansowana jest ze środków Gminy Łęczna w ramach realizacji zadania „Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla mieszkańców Gminy Łęczna – osób uzależnionych od alkoholu oraz udzielania pomocy psychospołecznej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe”. Zakres punktu obejmuje:

- 1) podejmowanie pierwszego kontaktu z osobami z problemem alkoholowym i członkami ich rodzin,
- 2) przeprowadzenie wywiadu wstępnego,
- 3) motywowanie osób uzależnionych oraz członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach specjalistycznych leczenia uzależnienia,
- 4) motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- 5) udzielanie informacji o dostępnych miejscach pomocy na terenie gminy,
- 6) wstępna diagnoza problemu alkoholowego całej rodziny i zaplanowanie pomocy dla wszystkich jej członków w tym dzieci,
- 7) udzielanie pomocy psychologicznej osobom w kryzysie emocjonalnym,
- 8) udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad psychologicznych, profilaktycznych w sprawach uzależnień i przemocy,
- 9) rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- 10) udzielanie wsparcia osobom po zakończonej psychoterapii poprzez rozmowy podtrzymujące;

14. Poradnia Psychiatryczna „SANITAS”:

Poradnia Psychiatryczna mieści się w Specjalistycznych Gabinetach Lekarskich Sanitas s.c. w Łęcznej przy ul. Górniczej 3. Leczone schorzenia to: organiczne zaburzenia psychiczne włącznie z zespołami objawowymi, zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków (substancji) psychoaktywnych, schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii (schizotypowe) i urojeniowe, zaburzenia nastroju (afektywne), zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną (somatoform) zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi, zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych, upośledzenie umysłowe, zaburzenia rozwoju psychicznego (psychologicznego), zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym, nieokreślone zaburzenia psychiczne symptomy i objawy chorobowe dotyczące poznawania, postrzegania, stanu emocjonalnego oraz zachowania. W Specjalistycznych Gabinetach Lekarskich Sanitas s.c. w Łęcznej mieści się także Poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu oraz Poradnia Terapii uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych.

15. Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna w Łęcznej:

Poradnia mieści się przy Placu Kościuszki 1 w Łęcznej. Utworzona została w kwietniu 2012 r. Oferta poradni skierowana jest do osób mających problemy z narkotykami, alkoholem, nikotyną, lekami oraz uzależnionych od hazardu lub komputera.

Z terapii mogą skorzystać osoby z problemami osobistymi, przeżywające kryzysy emocjonalne, doświadczające trudnych sytuacji życiowych, nie radzące sobie ze stresem lub przeżywające inne problemy natury psychologicznej. Poradnia oferuje pomoc w zakresie:

- 1) diagnostyki uzależnień,
- 2) poradnictwa,
- 3) terapii indywidualnej,
- 4) terapii grupowej,
- 5) kierowania do oddziałów detoksykacyjnych i placówek leczenia stacjonarnego,
- 6) konsultacji lekarza psychiatry,
- 7) skierowań na różnorodne formy terapii,
- 8) poradnictwa dla osób żyjących z HIV i chorych na AIDS,
- 9) systemowej terapii rodziny;

W ośrodku pracuje psycholog, psychiatra, specjalista terapii uzależnień oraz specjalista profilaktyki uzależnień.

16. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych w Łęcznej:

Zadania Powiatowej Rady określa art. 44 b ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie organizacji trybu działania wojewódzkich, powiatowych społecznych rad do spraw osób niepełnosprawnych.

Do zakresu działania rady należy m.in.:

- 1) inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- 2) opiniowania projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 3) ocena realizacji programów,
- 4) opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych;

Posiedzenia rady zwoływane są, co najmniej raz na kwartał przez przewodniczącego: z własnej inicjatywy, na wniosek, co najmniej połowy członków prezydium rady lub na wniosek, co najmniej 1/3 liczby członków rady.

17. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łęcznej:

Na terenie Powiatu Łęczyńskiego funkcjonuje Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Łęcznej. Poradnia obejmuje bezpłatną opieką psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieci i młodzież z przedszkoli, szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu. Placówka oświatowa oferuje badania diagnostyczne, poradnictwo, oddziaływania psychoedukacyjne i terapeutyczne grupowe i indywidualne skierowane do dzieci, młodzieży oraz rodziców. Po badaniach diagnostycznych poradnia wydaje opinię psychologiczno- pedagogiczną zawierającą diagnozę oraz zalecenia dotyczące postępowania z dzieckiem w domu, przedszkolu lub szkole. W poradni działają zespoły orzekające, które wydają orzeczenia o potrzebie:

- 1) kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagającej specjalnej organizacji nauki i metod pracy,
- 2) indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub oddziału zorganizowanego w szkole podstawowej,
- 3) indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, których stan uniemożliwia lub utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- 4) zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych w stopniu głębokim,
- 5) opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole;

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka to wielospecjalistyczne, kompleksowe i intensywne działania mające na celu pobudzanie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia pierwszych sygnałów nieprawidłowego funkcjonowania do chwili ich ustąpienia, ale nie dłużej niż do rozpoczęcia przez dziecko nauki w szkole podstawowej. Wczesnym wspomaganie rozwoju objęte mogą być dzieci, u których rodzice, lekarze lub inni specjaliści rozpoznali symptomy wskazujące, że rozwój dziecka jest zaburzony, tj. obejmuje:

- 1) zaburzenia lub dysfunkcje narządów zmysłów, zaburzenia sensoryczne,
- 2) dysharmonie rozwojowe,
- 3) opóźnienie rozwoju psychomotorycznego,
- 4) zaburzenia rozwoju motorycznego, dysfunkcje narządu ruchu,
- 5) uszkodzenia OUN,
- 6) zaburzenia emocjonalne,
- 7) zaburzenia zachowania,
- 8) autyzm, psychozy dziecięce,
- 9) nadpobudliwość psychoruchową,
- 10) zaburzenia funkcji językowych,
- 11) obciążenia genetyczne;

W ramach współpracy międzysektorowej oraz działań edukacyjno – profilaktycznych Poradnia organizuje konferencje o zasięgu wojewódzkim i powiatowym („Zdrowie psychiczne naszą wartością”). Organizowane konferencje dotyczyły zdrowia psychicznego, podczas których prelegentami byli lekarze psychiatry, terapeuci – praktycy oraz psychologowie i psychoterapeuci.

18. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Kijanach:¹⁵

Na terenie Powiatu Łęczyńskiego, w Gminie Spiczyn od 2005 roku mieści się Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Kijanach. Placówka posiada typ socjalizacyjny oraz interwencyjny. W 2021 roku została podzielona na „Dom nr 1” oraz „Dom nr 2”. W jednym domu, zgodnie z ustawą powinno przebywać do 14 podopiecznych, 2 miejsca przeznaczone są dla dzieci umieszczonych w trybie interwencyjnym. Placówka przeznaczona jest dla dzieci od 10 do 25 roku życia (pod warunkiem, że się uczy i przestrzega regulaminu POW). Zadaniem instytucjonalnej pieczy zastępczej jest zabezpieczenie dzieci, które decyzją sądu zostały do niej skierowane.

¹⁵ Na podstawie danych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Kijanach.

Głównym powodem kierowania dziecka do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej jest niewydolność, niezaradność wychowawcza rodziców, alkoholizm i przemoc. Zadaniem Placówki jest zapewnienie dziecku całodobowej opieki, niezbędnych potrzeb bytowych oraz zapewnienie bezpieczeństwa. Instytucjonalna piecza zastępcza odpowiedzialna jest za cały proces wychowawczy dziecka, dostęp do wsparcia psychologicznego, rozwój kompetencji, uwzględnienie rozwoju osobistego. Rolą placówki, jest także integracja wychowanka z rodziną, kontakt z instytucjami wspierającymi rodzinę oraz inicjację działań niezbędnych do unormowania sytuacji rodziny i umożliwienia powrotu dziecka do rodziny.

Na terenie Placówki dzieci mają dostęp do pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Prowadzone są zajęcia zarówno grupowe jak i indywidualne, dostosowane do potrzeb, możliwości i wieku wychowanków. Kadra obejmuje w „Domu nr 1” oraz w „Domu nr 2” łącznie 12 wychowawców, w tym dwóch koordynatorów oraz dział specjalistyczny, w którego skład wchodzi: psycholog, 2 pedagogów oraz pracownik socjalny. Zarówno „Domem nr 1”, jak i „Domem nr 2” kieruje Dyrektor. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza współpracuje z instytucjami, które pomagają sprostać problemom wychowawczym i emocjonalnym dzieci, tj. m.in.:

- 1) Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Łęcznej,
- 2) Poradnią Zdrowia Psychicznego VIAMED w Łęcznej,
- 3) Centrum Innovum Terapia i Edukacja w Lublinie,
- 4) Ośrodkiem Leczenia Uzależnień w Lublinie,
- 5) Stowarzyszeniem MONAR Poradnią Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Lublinie;

Wśród wychowanków Placówki Opiekuńczo- Wychowawczej w Kijanach „Dom nr 1” i „Dom nr 2” są dzieci i młodzież posiadające opinie oraz orzeczenia z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dom nr 1”							
Opinie o dostosowaniu wymagań edukacyjnych		Opinie o Dysleksji, Dysortografii		Orzeczenie o Niepełnosprawności Intelktualnej w stopniu lekkim		Orzeczenie o zagrożeniu niedostosowaniem społecznym	
K	M	K	M	K	M	K	M
2	1	0	1	0	1	1	0

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dom nr 2”							
Opinie o dostosowaniu wymagań edukacyjnych		Opinie o Dysleksji, Dysortografii		Orzeczenie o Niepełnosprawności Intelktualnej w stopniu lekkim		Orzeczenie o zagrożeniu niedostosowaniem społecznym	
K	M	K	M	K	M	K	M
3	1	0	0	1	1	0	3

Wychowankowie są pod opieką psychologa na terenie placówki, korzystają z oddziaływań terapeutycznych, w tym terapii uzależnień oraz pomocy lekarza psychiatry.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Kijanach											
Psycholog na terenie POW				Działania terapeutyczne, w tym terapia uzależnień				Opieka lekarza psychiatry			
Dom nr 1		Dom nr 2		Dom nr 1		Dom nr 2		Dom nr 1		Dom nr 2	
K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
5	9	7	8	3	2	5	3	4	2	4	2

19. Ośrodki Pomocy Społecznej:¹⁶

Ośrodki pomocy społecznej są jednostkami organizacyjnymi samorządów gminnych, realizującymi statutowo zadania gmin w zakresie pomocy społecznej. Na terenie Powiatu Łęczyńskiego działa 1 miejski (Łęczna) i 5 gminnych ośrodków pomocy społecznej (Ludwin, Spiczyn, Milejów, Puchaczów, Cyców). Wśród głównych grup osób objętych pomocą tychże jednostek są osoby z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi. Wachlarz świadczeń udzielanych przez w/w jednostki tej grupie mieszkańców powiatu realizowany jest w szczególności w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Z informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Łęczyńskiego szacunkowa liczba osób niepełnosprawnych ogółem, z wyróżnieniem osób dotkniętych chorobami psychicznymi, korzystających ze stałych form pomocy społecznej, z rozgraniczeniem na lata 2020-2022 kształtuje się następująco:

1. Osoby z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objęte opieką przez ośrodki pomocy społecznej:

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ludwinie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem		Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	45	58	10	8
2021	37	35	15	11
2022	53	85	14	7

¹⁶ Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Łęczyńskiego.

Rok	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem		Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	84	174	29	51
2021	84	174	29	51
2022	84	174	29	51

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Milejowie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem		Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	118	80	42	23
2021	87	149	20	25
2022	87	133	10	24

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem		Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	79	57	31	20
2021	81	24	37	8
2022	81	24	37	8

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem		Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	28	44	12	10
2021	33	55	13	15
2022	33	44	13	15

Rok	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęcznej Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem		Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	46	36	6	4
2021	67	54	14	14
2022	34	39	17	20

2. Ilość osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych:

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ludwinie: Świadczenia pieniężne i niepieniężne							
	Zasilek stały	Zasilek okresowy	Zasilek celowy i specjalny zasilek celowy	Posilek	Praca socjalna	Zasilek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy <i>Jakie?</i>
2020	6	2	5	5	9	9	0	-----
2021	7	1	11	11	17	13	2	50
2022	6	1	1	2	8	15	3	1 specjalist. usługi opiekuńcze

Rok	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie: Świadczenia pieniężne i niepieniężne							
	Zasilek stały	Zasilek okresowy	Zasilek celowy i specjalny zasilek celowy	Posilek	Praca socjalna	Zasilek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy <i>Jakie?</i>
2020	9	5	15	2	30	84	8	20
2021	10	10	20	5	40	135	28	30
2022	27	21	57	0	96	135	28	kierowanie do ŚDS, COM

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Milejowie: Świadczenia pieniężne i niepieniężne							
	Zasilek stały	Zasilek okresowy	Zasilek celowy i specjalny zasilek celowy	Posilek	Praca socjalna	Zasilek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy <i>Jakie?</i>
2020	12	2	9	0	20	23	1	----
2021	16	0	8	4	26	23	0	0
2022	14	0	1	4	31	24	1	0

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie, Urząd Gminy w Puchaczowie*: Świadczenia pieniężne i niepieniężne									
	Zasilek stały	Zasilek okresowy	Zasilek celowy i specjalny zasilek celowy	Posilek	Praca socjalna	Zasilek pielęgnacyjny (UG)	Świadczenie pielęgnacyjne (UG)	Bank Żywności Program FEAD	DD „Senior+” w Bogdance	Projekt „Aktywni”
2020	6	7	26	1	49	33	7	36	2	20
2021	3	1	21	8	65	24	6	-----	-----	40
2022	7	9	18	12	66	29	7	-----	-----	40

* OPS w Puchaczowie nie realizuje zadań z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych, realizuje je Urząd Gminy w Puchaczowie.

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie: Świadczenia pieniężne i niepieniężne							
	Zasilek stały	Zasilek okresowy	Zasilek celowy i specjalny zasilek celowy	Posilek	Praca socjalna	Zasilek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy <i>Jakie?</i>
2020	12	3	7	0	12	1	0	-----
2021	11	0	7	1	17	1	1	0
2022	11	3	0	0	23	0	0	0

Rok	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęcznej: Świadczenia pieniężne i niepieniężne							
	Zasilek stały	Zasilek okresowy	Zasilek celowy i specjalny zasilek celowy	Posilek	Praca socjalna	Zasilek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy <i>Jakie?</i>
2020	6	2	10	10	10	2	0	Pomoc rzeczowa w formie żywności z Banku Żywności
2021	3	0	7	3	28	11	0	Pomoc rzeczowa w formie żywności z Banku Żywności
2022	5	0	7	6	37	21	0	Pomoc rzeczowa w formie żywności z Banku Żywności

3. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi:

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ludwinie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem		Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	15	21	0	1
2021	1	0	1	0
2022	13	26	1	1

Rok	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem		Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	13	25	2	7
2021	13	25	2	7
2022	13	25	2	7

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Milejowie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem		Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	30	20	6	4
2021	30	20	6	4
2022	22	33	6	4

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem		Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	2	3	2	1
2021	3	2	2	1
2022	25	39	9	5

Dzieci ujęte w powyższej tabeli korzystały z pomocy w formie posiłków na podstawie programu osłonowego w ramach wieloletniego rządowego programu „Posilek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (na wniosek dyrektora placówki).

Rok	Urząd Gminy w Puchaczowie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem		Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	16	22	3	6
2021	21	26	4	4
2022	25	39	9	5

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem		Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	3	1	1	0
2021	1	0	1	0
2022	1	3	1	3

Rok	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęcznej Kobiety – K, Mężczyźni- M			
	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem		Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2020	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
2021	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
2022	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych

4. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objętych pomocą i wsparciem ośrodków pomocy społecznej z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ludwinie Kobiety – K, Mężczyźni- M							
Rok	Płeć		Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehab.	Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych			Zasiłek pielęgnacyjny
	K	M		Świadczenie pielęgnacyjne	Zasiłek dla opiekuna	Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2020	0	1	1	1	0	0	1
2021	0	0	0	0	0	0	0
2022	1	1	1	1	0	0	1

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie							
Kobiety – K, Mężczyźni- M							
Rok	Płeć		Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehab.	Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych			Zasilek pielęgnacyjny
	K	M		Świadczenie pielęgnacyjne	Zasilek dla opiekuna	Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2020	10	18	30	24	0	17	84
2021	10	18	20	28	0	9	135
2022	10	10	20	28	0	6	135

Ośrodek Pomocy Społecznej w Milejowie							
Kobiety – K, Mężczyźni- M							
Rok	Płeć		Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehab.	Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych			Zasilek pielęgnacyjny
	K	M		Świadczenie pielęgnacyjne	Zasilek dla opiekuna	Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2020	9	14	4	5	0	0	23
2021	3	0	3	1	0	0	10
2022	1	2	2	1	0	0	3

Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie							
Kobiety – K, Mężczyźni- M							
Rok	Płeć		Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehab.*	Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych			Zasilek pielęgnacyjny*
	K	M		Świadczenie pielęgnacyjne*	Zasilek dla opiekuna	Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2020	3	6	2	4	-----	-----	9
2021	4	4	2	2	-----	-----	8
2022	6	7	1	3	-----	-----	10

* OPS w Puchaczowie nie realizuje zadań z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych, realizuje je UG Puchaczów

Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie							
Kobiety – K, Mężczyźni- M							
Rok	Płeć		Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehab.	Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych			Zasilek pielęgnacyjny
	K	M		Świadczenie pielęgnacyjne	Zasilek dla opiekuna	Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2020	0	0	1	0	0	0	1
2021	1	0	0	1	0	0	1
2022	1	0	0	1	0	0	1

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęcznej							
Kobiety – K, Mężczyźni- M							
Rok	Płeć		Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehab.	Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych			Zasiłek pielęgnacyjny
	K	M		Świadczenie pielęgnacyjne	Zasiłek dla opiekuna	Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2020	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
2021	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
2022	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych

*MOPS w Łęcznej nie posiada informacji o liczbie dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi, gdyż w systemie komputerowym tut. ośrodek ma wykazaną ogólną liczbę osób niepełnosprawnych, bez wyróżnienia symbolu przyczyny niepełnosprawności.

Z informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej wynika, że nie jest prowadzona dodatkowa diagnostyka środowiska pod kątem zaburzeń psychicznych, nie są też realizowane ponadstandardowe formy wsparcia dla tej grupy. Dominującą formą pomocy świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej była praca socjalna oraz świadczenia finansowe, które były drugą dominującą formą pomocy przyznawanej osobom z zaburzeniami psychicznymi. W/w osoby korzystały także z pomocy rzeczowej, refundacji posiłku, czy udziału w programach z zakresu dożywiania. Ośrodki widzą potrzebę stworzenia sieci specjalistycznych usług opiekuńczych, lokalnej sieci wsparcia na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w celu niwelowania trudności w funkcjonowaniu społecznym oraz inicjowania i organizowania działań mających na celu integrację w środowisku osób sprawnych.

V. EDUKACJA DZIECI I MŁODZIEŻY

1. Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Łęcznej:¹⁷

Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Łęcznej to publiczna placówka oświatowa, której organem prowadzącym jest Powiat Łęczyński. Ośrodek mieści się w budynku przy ul. Litewskiej 16 na terenie zabytkowego parku. Działalność rozpoczął 1 września 2011 r. i przez trzy lata mieścił się w budynku Szpitala Powiatowego w Łęcznej. Obecnie placówka mieści się w budynku dostosowanym do potrzeb i możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży niepełnosprawnych. Do ORW w Łęcznej uczęszczają dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami, która realizuje obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny i nauki w wieku od 3 do 24 roku życia, z niepełnosprawnością sprzężoną i intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz od 3 do 25 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

Obecnie wśród 18 wychowanków ośrodka są dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim posiadające orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-

¹⁷ Dane pozyskane z Ośrodka Rewalidacyjno-Wychowawczego w Łęcznej.

wychowawczych, którzy są przyjmowani do placówki od 3 do 25 roku życia oraz dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną z niepełnosprawnościami sprzężonymi posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy są przyjmowani od 3 do 24 roku życia.

Wychowankowie uczą się, ćwiczą w małych grupach (2-4 osób), mają dostosowane warunki i wymagania do ich specyficznych potrzeb i możliwości psychofizycznych. Codziennie odbywają się zajęcia w grupie z wychowawcą oraz indywidualne zajęcia z psychologiem, logopedą i specjalistą ds. fizjoterapii, a także zapewniona jest opieka pielęgniarska. Ośrodek posiada również salę doświadczania świata, w której odbywają się zajęcia stymulujące rozwój zmysłów. Jej podstawowym celem jest stwarzanie możliwości odbierania nowych bodźców, wzbogacanie doświadczeń oraz miłe spędzanie czasu w atmosferze relaksu i pełnej akceptacji.

Głównym zadaniem ORW w Łęcznej jest przygotowanie dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 25 lat do udziału w życiu społecznym, poprzez rozwijanie zainteresowania otoczeniem oraz uzyskiwanie w miarę możliwości niezależności od innych osób w funkcjonowaniu w życiu codziennym. Bardzo ważnym elementem pracy w ośrodku jest zapewnienie dzieciom wysokiej jakości terapii, rehabilitacji oraz możliwości wprowadzania komunikacji alternatywnej za pomocą komunikatorów, specjalistycznych programów do komunikacji, gdyż większość z nich oprócz dysfunkcji w zakresie intelektualnym i ruchowym cierpi również na zaburzenia neurologiczne.

Placówka posiada odpowiednio wyposażone sale: do zajęć edukacyjno- terapeutycznych, rewalidacyjno-wychowawczych, salę rehabilitacyjną, gabinet psychologa, logopedy, salę doświadczania świata oraz kuchnię dydaktyczną. Ponadto ośrodek prowadzi indywidualne zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze na dzień 30 września w roku 2023, 3 dzieci realizowało ww. zajęcia.

W roku 2023 zajęcia w ośrodku odbywały się w dwóch zespołach rewalidacyjno – wychowawczych dla wychowanków z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, dwóch grupach edukacyjno-terapeutycznych dla dzieci i młodzieży realizującej podstawę programową szkoły podstawowej oraz grupie edukacyjno – rewalidacyjnej realizującą podstawę programową szkoły przysposabiającej do pracy. Transport do placówki organizowany jest przez gminę, na terenie której zamieszkuje dane dziecko. Obecnie są to gmina: Cyców, Ludwin, Łęczna, Milejów, Siedliszcze, Spiczyn, Trawniki, Wólka oraz Ostrów Lubelski lub wychowankowie dowożeni są przez rodziców.

Od września 2023 r. do ORW w Łęcznej uczęszcza 12 beneficjentów na zajęcia pilotażowego programu Rehabilitacja 25 Plus finansowanego ze środków PFRON. Młodzież z niepełnosprawnością intelektualną, w tym z niepełnosprawnościami sprzężonymi, dzięki oddziaływaniom edukacyjnym i rewalidacyjno-wychowawczym przygotowana jest do uczestnictwa w życiu społecznym, a także do podjęcia aktywności zawodowej.

Rehabilitacja społeczna osób z programu Rehabilitacja 25 plus, polega na uczestnictwie w warsztatach artystycznych, ruchowych i integracyjnych. Jej celem jest zwiększenie sprawności manualnej, intelektualnej i fizycznej beneficjenta. Uczestnicy programu zostali objęci dowozami i wyżywieniem. Udział w terapiach ma duże znaczenie dla psychiki osób z dysfunkcjami – pozwala zapomnieć o własnych ograniczeniach, rozwija wrażliwość, buduje poczucie własnej wartości oraz przystosowuje do życia w społeczeństwie, usamodzielnia (m.in. usprawnia wykonywanie codziennych czynności takich jak higiena osobista, ubieranie się, przygotowywanie posiłków, itd.); poprawia stan fizyczny (m.in. usprawnia manualnie i koordynacyjnie); łagodzi napięcie nerwowe; odwraca uwagę

od choroby i związanych z nią problemów; rozwija zainteresowania, pasje; doskonalą umiejętności interpersonalne. Beneficjenci realizują różne formy terapii:

- ergoterapię – terapię poprzez pracę, która polega na wykonywaniu czynności manualnych (np. krawiectwo, garncarstwo, ogrodnictwo, sprzątanie, zajęcia kulinarne);
- arteterapię – terapię poprzez szeroko pojętą sztukę – muzykę, książki, kino;
- esteterapię – terapię poprzez kontakt z pięknym otoczeniem i przedmiotami (np. spacer po lesie, parku, ogrodach);
- kinezyterapię – terapię poprzez ruch (np. gimnastyka, gry zespołowe i spacer);
- socjoterapię – terapię poprzez gry i zabawy w gronie innych uczestników oraz zajęcia mające na celu rozwój umiejętności interpersonalnych;
- zajęcia komputerowe;

Placówka włącza się w szereg akcji edukacyjnych, charytatywnych organizowanych przez inne instytucje. Społeczność ośrodka włączyła się w „ZAKRECONĄ AKCJĘ” organizowaną przez Lubelskie Hospicjum im. Małego Księcia. Akcja polega na zbieraniu plastikowych zakrętek, aby spełnić marzenia podopiecznych hospicjum oraz zebrać środki na ich leczenie.

Kolejną akcją charytatywną, do której włączył się ośrodek we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej była ogólnopolska akcja charytatywna "Pomóż dzieciom przetrwać zimę". Dzięki wspaniałym darczyńcom udało się zebrać znaczną ilość środków pomocy materialnej, która została ofiarowana w pierwszej kolejności do rodzin naszych wychowanków najbardziej potrzebujących pomocy oraz do innych rodzin w trudnej sytuacji materialnej z powiatu łęczyńskiego.

Ośrodek organizuje również cykliczne wyjazdy, raz w miesiącu na zajęcia hipoterapii, alpakoterapii oraz sesję w grocie solnej do miejscowości Kalinówka. Terapie usprawniają sferę psycho-motoryczną, psychoruchową, sensoryczną, psychiczną oraz społeczną. Hipoterapia to jedna z metod rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a swoją specyfikację zawdzięcza koniowi biorącemu udział w terapii. Stan dzieci poprawia się podczas jazdy konnej i kontaktu ze zwierzęciem. Dla wielu dzieci nawiązanie uczuciowej więzi z koniem wspomaga rozwój samodzielności i wzmacnia poczucie własnej wartości. Hipoterapia jest wyjątkową i niepowtarzalną metodą usprawniania naszych podopiecznych dzięki obecności konia-współterapeuty. Koń i jego ruch dają zupełnie nowe i niespotykane w innych metodach terapeutycznych możliwości. Stosowana jest w różnym wieku zarówno u dzieci jak u młodzieży czy dorosłych. Terapia niepełnosprawnych z zastosowaniem metody hipoterapii obejmuje głównie osoby niepełnosprawne psychoruchowo, sensorycznie i umysłowo.

Alpakoterapia to dziedzina zooterapii z udziałem alpak, wspomagająca rehabilitację ruchową oraz umysłową osób z niepełnosprawnościami. Podstawą alpakoterapii jest bezpośredni, leczniczy kontakt poprzez zabawy, głaskanie i karmienie. Podopieczni ośrodka otwierają się, relaksują oraz chętniej wykonują ćwiczenia. Dotyk ma ogromny wpływ na emocje: uspokaja, zmniejsza poziom lęku czy stresów. Mikroklimat w grocie ma dobroczynny wpływ na organizm człowieka. Wizyty w grocie solnej dostarczają organizmowi minerałów niezbędnych do prawidłowego przebiegu procesów wewnętrznych i stymulujących je, dzięki czemu pośrednio wzmacniają odporność. Oprócz inhalacji pobyt w grocie solnej pozwala na relaks i odprężenie.

ORW w Łęcznej dokłada wszelkich starań, aby zapewnić kompleksową opiekę i wielospecjalistyczną pomoc wychowankom w zakresie: rewalidacji, edukacji, terapii psychologicznej, terapii logopedycznej, rehabilitacji ruchowej, a dodatkowo terapie hipoterapii, alpakoterapii oraz sesję w grocie, które również bardzo korzystnie wpływają na rozwój wychowanków. Dodatkowo na terenie ośrodka odbywają się zajęcia z animaloterapii, prowadzone przez studentów z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Ponadto organizowane są dla rodziców wychowanków warsztaty o różnym charakterze i zakresie: ceramiczne, bożonarodzeniowe, integracyjne, grupy wsparcia, które prowadzone są przez nauczycieli ORW. Przeprowadzane są indywidualne rozmowy z rodzicami, tak by ich wspierać i pomagać w rozwiązywaniu problemów.

W 2023 roku Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy nawiązał współpracę z działającym przy Ośrodku Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieci, Młodzieży i ich Rodzin SENSUS w Łęcznej. Placówki przystąpiły do realizacji utworzenia ogrodów sensorycznych oraz tężni solankowej na terenie Ośrodka Rewalidacyjno-Wychowawczego w Łęcznej. Inwestycja jest rezultatem nawiązanej współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieci, Młodzieży i ich Rodzin SENSUS, z Powiatem Łęczyńskim, z Lubelskim Węglem Bogdanka oraz Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie. Obecnie wybudowana jest tężnia solankowa. Korzystanie z niej ma na celu poprawienie kondycji organizmu i dobroczynny wpływ na zdrowie wychowanków. Będzie wspierała leczenie chorób dróg oddechowych, a także pomagała oczyścić drogi oddechowe z szeregu zanieczyszczeń. Tężnia przeznaczona będzie nie tylko dla wychowanków ORW lecz dla całej społeczności lokalnej.

W najbliższej przyszłości planowane jest także utworzenie ogrodu sensorycznego. Ogrody będą spełniały funkcję dydaktyczną, rewalidacyjną oraz terapeutyczną. Takie miejsce pozwoli utworzyć wspólnie „mały przyjazny świat” osobom z niepełnosprawnościami. Ogród będzie zaprojektowany tak, aby zaspokajał potrzeby osób z niepełnosprawnościami, nie sprawiał barier podczas korzystania z niego. Planujemy utworzenie strefy zajęć terapeutycznych, która będzie wymagała adaptacji terenu pod możliwość wykonywania zajęć terapeutycznych, strefę sensoryczną, która będzie zaprojektowana z podwyższonych rabat, przeznaczonych głównie do stymulacji sensorycznej oraz strefę spacerową. Podwyższone rabaty będą tak zaprojektowane, aby zapewnić wychowankom, w tym wychowankom na wózkach inwalidzkich, możliwość bezpośredniego kontaktu z roślinnością, w szczególności dotyczy to zmysłów: dotyku, smaku, zapachu. Wszystkie rośliny planowane w nasadzeniach będą miały miękkie formy i stonowane barwy, dzięki czemu będą relaksowały i uspokajały. W strefie spacerowej układ komunikacji dostosowany będzie do poruszania się wychowanków z niepełnosprawnościami, w tym z niepełnosprawnościami ruchowymi, poruszającymi się na wózkach inwalidzkich oraz dla wychowanków z dysfunkcjami wzrokowymi. Tym samym uwzględnić będzie wymogi dotyczące szerokości ścieżek, nachyleń terenu, obszarów manewrowych, zmiany kierunków ruchu, ewentualnych spoczników. Ciągi komunikacyjne zaprojektowane będą w formie alejek.

Głównym celem wykonania ogrodu sensorycznego oraz tężni solankowej jest rehabilitacja na przestrzeni otwartej hortiterapią wychowanków z potrzebami terapii zarówno psychicznymi jak i fizycznymi. Kontakt z naturą zmniejszy stres, odpręży, zapewni poczucie komfortu, wywoła pozytywne emocje, poprawi zdrowie. Emitowane przez roślinność bodźce stymulują ośrodkowy układ nerwowy, pobudzają rozwój narządów zmysłów, prowokują mózg do efektywniejszego działania w warunkach środowiska naturalnego.

Ogrody będą opracowane i dostosowane do potrzeb rozwojowych nie tylko dla wychowanków ośrodka, lecz dla całej społeczności osób z niepełnosprawnościami. ORW stale poszerza ofertę wycieczek dla wychowanków ośrodka i ich rodziców, uwzględniającą dostępność miejsc dla osób z niepełnosprawnościami.

Cyklicznie organizowane są uroczystości i pikniki:

- 1) Obchody Światowego Dnia Świadomości Autyzmu,
- 2) Pikniki integracyjne województwa lubelskiego,
- 3) Pikniki rodzinne,
- 4) Spotkania bożonarodzeniowe oraz wielkanocne dla społeczności ORW,
- 5) Obchody Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych,
- 6) udział w uroczystościach państwowych według kalendarza,
- 7) Obchody Światowego Dnia Osób z Zespołem Downa,

Dane statystyczne dotyczące wychowanków w latach 2020-2022:

Rok	RODZAJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI (intelektualna)	KOBIETA	MĘŻCZYZNA	RAZEM	MIEJSCE ZAMIESZKANIA
2020	W stopniu umiarkowanym i znacznym ze sprzężeniem	7	2	9	Gmina Cyców, Ludwin, Łęczna, Milejów, Puchaczów, Siedliszcze, Spiczyn, Trawniki, Ostrów Lubelski
	W stopniu głębokim	6	3	9	
2021	W stopniu umiarkowanym i znacznym ze sprzężeniem	6	3	9	Gmina Cyców, Ludwin, Łęczna, Milejów, Puchaczów, Siedliszcze, Trawniki, Ostrów Lubelski
	W stopniu głębokim	6	2	8	
2022	W stopniu umiarkowanym i znacznym ze sprzężeniem	7	6	13	Gmina Cyców, Ludwin, Łęczna, Milejów, Puchaczów, Siedliszcze, Trawniki, Ostrów Lubelski, Wólka;
	W stopniu głębokim	6	4	10	

2. Przedszkole Specjalne w Ludwinie:¹⁸

Przedszkole Specjalne w Ludwinie działa od września 2020r. Jest to placówka oświatowa dla dzieci od 3 roku życia z różnymi rodzajami niepełnosprawności: ruchową, sprzężoną, intelektualną, z autyzmem. Do placówki uczęszczają dzieci z powiatu łęczyńskiego, a także z innych powiatów. Misją przedszkola jest wspomaganie rozwoju dzieci, niwelowanie deficytów i możliwie jak najlepsze przygotowanie najmłodszego pokolenia do życia w społeczeństwie.

W placówce realizowana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna, zajęcia rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne, zgodnie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego.

¹⁸ Dane pozyskane z Przedszkola Specjalnego w Ludwinie.

W roku szkolnym 2023/2024 przedszkole ma pod swoją opieką 13 dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności w 3 grupach. Do każdej grupy przedszkolnej przydzielona jest pomoc wychowawcy, co wpływa na efektywność procesu opiekuńczo-wychowawczego. Zatrudnieni specjaliści zapewniają odpowiednią terapię (logopedyczną, psychologiczną, integracji sensorycznej, fizjoterapeutyczną) dostosowaną do możliwości i potrzeb dzieci.

Przedszkole wzbogaca nieprzerwanie swoją bazę dydaktyczną. Zakupiony został sprzęt do terapii EEG Biofeedback, urządzenie interaktywne Fun Floor, tablety, laptopy, rzutnik wraz z ekranem projekcyjnym. Stworzony został również i wyposażony w nowe atestowane urządzenia plac zabaw, na którym dzieci chętnie spędzają czas, korzystając z huśtawek, zjeżdżalni i bujaka sprężynowego.

Przedszkole prowadzi zajęcia z wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, na które mogą uczęszczać również dzieci spoza przedszkola. Zajęcia prowadzone są do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej. Warunkiem uczestnictwa w zajęciach WWRD jest posiadanie opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka wydaną przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Liczba dzieci objętych wsparciem w latach 2020-2022 w Przedszkolu Specjalnym w Ludwinie:

Rodzaj niepełnosprawności*	2020	2021	2022
Ruchowa, w tym z afazją	1	2	2
Intelektualna w stopniu znacznym	0	0	0
Intelektualna w stopniu umiarkowanym	0	0	0
Słabowidzenie	0	0	0
Niesłyszący	1	1	1
Autyzm, w tym z zespołem Aspergera	4	3	4
Niepełnosprawność sprzężona (2 różne niepełnosprawności)	7	7	9
Razem	13	13	16

*Rodzaj niepełnosprawności określono w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego wydawanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną

VI. RYNEK PRACY

1. Powiatowy Urząd Pracy w Łęcznej:¹⁹

Powiatowy Urząd Pracy w Łęcznej realizuje zadania w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy poprzez:

- 1) udzielanie pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- 2) udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe i informację zawodową,
- 3) wdrażanie instrumentów rynku pracy,
- 4) świadczenie usług EURES,
- 5) rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy,
- 6) przyznawanie i wydawanie zasiłków i innych świadczeń z tytułu bezrobocia;

I. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łęcznej oraz liczba osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łęcznej:

Gmina	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łęcznej kobiety – K, mężczyźni- M								
	rok 2020			rok 2021			rok 2022		
	01-U	02-P	12-C	01-U	02-P	12-C	01-U	02-P	12-C
Łęczna	0	5 K/6 M		0	5 K/5 M		0	4 K/ 6 M	
Milejów	0	1 M		0	1 K/2 M		0	2 K/ 3 M	
Spiczyn	1 M	0		1 M	0		1 M	0	
Ludwin	0	1 M		0	1 M		0	1 M	
Puchaczów	0	1 K/1 M		0	1 K/1 M		0	4 K/ 3 M	
Cyców	1 M	2 K		1 K/ 1M	1 K/1 M		1 K	1 K/ 1 M	
Razem	2 M	8 K / 9 M	brak danych	1 K/2 M	8 K/ 10 M	brak danych	1 K/ 1M	11 K/ 14 M	brak danych
Ogółem	8 K / 11 M			9 K / 12 M			12 K / 15 M		

Liczba osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi poszukujących pracy nie

¹⁹ Dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Łęcznej.

Gmina	pozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łęcznej kobiety – K, mężczyźni- M								
	rok 2020			rok 2021			rok 2022		
	01-U	02-P	12-C	01-U	02-P	12-C	01-U	02-P	12-C
Łączna	1 K	5 K/ 1 M		0	2 K/ 5 M		1 M	4 K/ 3M	
Milejów	3 K/ 3 M	1 K/ 1M		2 K/3 M	1 M		2 K/3 M	1 K/ 2M	
Spiczyn	0	0		0	1 M		0	1 M	
Ludwin	0	1 K/ 1 M		0	1 K/ 1 M		0	2 K	
Puchaczów	1 M	0		2 M	1 M		1 M	0	
Cyców	1 K/ 1 M	1 K/ 3 M		1 K/1 M	3 M		1 K/ 1 M	2 M	
Razem	5 K/ 5 K	8 K/ 6 M	brak danych	3 K/ 6M	3 K/ 12 M	brak danych	3 K/ 6 M	7 K/ 8 M	brak danych
Ogółem	13 K / 11 M			6 K / 18 M			10 K / 14 M		

II. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi:

Rodzaj wsparcia dla osób zarejestrowanych w PUP w Łęcznej z symbolami przyczyny niepełnosprawności 01-U, 02-P, 12-C	Liczba osób		
	rok 2020	rok 2021	rok 2022
Aktywizacja zawodowa w ramach ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	0	0	0
Staże	0	8	2
Szkolenia	0	0	0
Roboty publiczne	0	1	0
Prace interwencyjne	0	1	0
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego	0	0	0
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	0	0	0
Razem – bez podziału na formę aktywizacji	0	10	2

W omawianym okresie podjęto działania w ramach zadań w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia poprzez w/w instrumenty a także usługi rynku pracy. Z usługi pośrednictwa pracy skorzystały łącznie 23 osoby, z poradnictwa zawodowego 71 osób (w tym z indywidualnej porady zawodowej skorzystało 25 osób, indywidualnej informacji zawodowej 49 osób oraz z grupowej informacji zawodowej 1 osoba). Ponadto doradcy klienta, w trakcie indywidualnych spotkań, udzielali informacji o rynku pracy, potrzebach kadrowych, możliwościach szkoleń, a także możliwości uzyskania wsparcia za pośrednictwem innych instytucji, m.in. PCPR, PZAZ, ŚDS. Osoby były również informowane o projektach realizowanych przez inne podmioty ze środków EFS, skierowanych do osób niepełnosprawnych.

W rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w Łęcznej nie odnotowano przypadków osób niepełnosprawnych z symbolem przyczyny niepełnosprawności 12-C.

Poziom aktywizacji zawodowej u osób z zaburzeniami psychicznymi jest niepokojąco niski. Prawdopodobnie spowodowane jest to następującymi czynnikami:

- 1) brakiem kwalifikacji potrzebnych do podjęcia zatrudnienia,
- 2) brakiem doświadczenia lub długotrwałą przerwą w zatrudnieniu,
- 3) lękiem w kontaktach społecznych, nieśmiałością, niską aktywnością i motywacją do podjęcia pracy,

- 4) niewystarczającą liczbą działań skierowaną na zaktywizowanie tej grupy, w tym również ograniczoną informacją skierowaną do pracodawców o ulgach i korzyściach w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i ich funkcjonowaniu w pracy,
- 5) wstydem środowiskowym (dotyczy głównie osób z chorobami psychicznymi: nerwice, depresje, schizofrenie), wywodzącym się z braku akceptacji osób chorych, często nawet strachem, spowodowanym zbyt małą wiedzą na temat tego rodzaju schorzeń,
- 6) brakiem wykwalifikowanej kadry - psychologa - w Urzędzie Pracy w zakresie kompetentnej i fachowej obsługi osób niepełnosprawnych, w tym chorych psychicznie,
- 7) niechęcią pracodawców do zatrudniania osób z chorobami psychicznymi,
- 8) brakiem odpowiednich ofert pracy w tym m.in. w niepełnym wymiarze;

2. Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Łęcznej:²⁰

Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Łęcznej powstał w grudniu 2006 r., jest największym zakładem tego typu w woj. lubelskim. Umożliwia zatrudnienie osobom niepełnosprawnym wymagającym szczególnych warunków pracy. W PZAZ według wytycznych ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. mogą znaleźć zatrudnienie osoby z orzeczonym znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. W zakładzie zatrudniani są pracownicy posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w wymiarze 0,55 etatu oraz 0,8 etatu i pracują na stanowiskach produkcyjnych, w administracji oraz zajmują się obsługą barku. Głównym profilem działalności zakładu jest gastronomia. PZAZ specjalizuje się w żywieniu zbiorowym, przygotowuje całodzienne wyżywienie dla pacjentów szpitala, zakładów leczniczych i innych placówek. Organizuje przyjęcia, świadczy usługi cateringowe.

Zatrudnienie w PZAZ w Łęcznej w latach 2020-2022 ogółem:

Rok	Ogółem	Osoby z niepełnosprawnością
2020	79	59
2021	81	59
2022	83	61

Zatrudnienie osób z upośledzeniem umysłowym w PZAZ w Łęcznej:

Rok	Znaczny	Kobiety	Mężczyźni	Umiarkowany	Kobiety	Mężczyźni
2020	2	2	-	3	-	3
2021	2	2	-	4	1	3
2022	2	2	0	3	0	3

Zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi w PZAZ w Łęcznej:

²⁰ Dane pozyskane z Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Łęcznej.

Rok	Znaczný	Kobiety	Mężczyźni	Umiarkowany	Kobiety	Mężczyźni
2020	4	2	2	21	15	6
2021	4	2	2	18	13	5
2022	6	2	4	20	14	6

Pracownicy z niepełnosprawnością mają zagwarantowaną rehabilitację zawodową, społeczną i leczniczą oraz inne formy wsparcia. Podejmowane są działania mające na celu wzrost kwalifikacji i kompetencji zawodowych pracowników poprzez udział w szkoleniach, kursach. Równoległe z rehabilitacją prowadzone są działania społeczne: nauka samodzielnego załatwiania spraw urzędowych, udział w imprezach sportowych, kulturalnych, integracyjnych (wycieczki, kino, teatr, filharmonia, zajęcia taneczne, hipoterapia), rozwijanie zainteresowań (poezja, proza, malowanie, rękodzieło artystyczne). PZAZ zachęca i angażuje do dzielenia się swoimi sukcesami na płaszczyźnie społecznej poprzez udział w konkursach i wystawach. Prowadzi terapię, poradnictwo medyczne, psychologiczne, psychiatryczne, doradztwo zawodowe, dodatkowo pracownicy korzystają z masażu i zajęć z fizjoterapeutą.

Z działaniami rehabilitacyjnymi prowadzone są zajęcia o charakterze edukacyjnym: porady dietetyka, trening dbania o własne zdrowie, edukacja zdrowotna, poznawanie metod niekonwencjonalnego leczenia. Wszystkie podejmowane działania mają na celu:

- 1) przygotowanie pracowników do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy oraz przełamywaniu barier mentalnych, psychicznych i ruchowych osób z niepełnosprawnością,
- 2) utrzymanie stabilnego stanu zdrowia zatrudnionych pracowników, interwencje natychmiastowe w przypadku pojawienia się nawrotów choroby,
- 3) rozwijanie pasji i zainteresowań osób z niepełnosprawnością zatrudnionych w PZAZ, samodzielności i obowiązkowości w wykonywaniu zadań pracowniczych na stanowiskach pracy,
- 4) poprawę funkcjonowania społecznego – samodzielności, wyjścia z domu, bycia potrzebnym, przełamywania i stereotypów, kształtowanie pozytywnego obrazu pracownika niepełnosprawnego, integrację ze środowiskiem lokalnym,
- 5) usamodzielnienie finansowe, poprawę sytuacji materialno - bytowej,
- 6) znalezienie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- 7) zaspokojenie potrzeb społecznych - samorealizacji, akceptacji, przynależności do grupy, wymiany doświadczeń,
- 8) tworzenie w zakładzie grup samopomocowych łączących osoby z niepełnosprawnością o podobnych schorzeniach i problemach;

Pracownicy z niepełnosprawnością mają zagwarantowaną rehabilitację zawodową, społeczną i leczniczą oraz inne formy wsparcia. Podejmowane są działania mające na celu:

- 1) poprawę funkcjonowania w środowisku lokalnym z uwzględnieniem wytycznych epidemiologicznych na czas pandemii,
- 2) poprawę sprawności ruchowej, utrzymanie stanu zdrowia na stabilnym poziomie, zapobieganie kryzysom,
- 3) udział w spotkaniach integracyjno- sportowych oraz kulturalnych (wyjazdy na spektakle muzyczne, koncerty, wycieczki turystyczne, itp.),

- 4) przełamywanie barier mentalnych, psychicznych i komunikacyjnych w najbliższym otoczeniu osoby niepełnosprawnej,
- 5) rozwijanie zainteresowań i pasji poprzez udział w zajęciach plastycznych prowadzonych w zakładzie w ramach rehabilitacji społecznej,
- 6) naukę samodzielnego załatwiania spraw formalno- prawnych, rozwój zaradności życiowej w czasach pandemii,
- 7) poprawę funkcjonowania społecznego – wyjście z domu, bycia potrzebnym, przełamywanie barier i stereotypów, kształtowanie pozytywnego obrazu pracownika niepełnosprawnego,
- 8) zaspokojenie potrzeb społecznych – samorealizacji, akceptacji, przynależności do grupy,
- 9) tworzenie w zakładzie grup samopomocowych- ludzi o podobnych schorzeniach, problemach oraz zainteresowaniach,
- 10) zindywidualizowane wsparcie w poszukiwaniach i realizacji potrzeb i zainteresowań pracowników poprzez informowanie o projektach, zachęcenie do korzystania z asystenta osoby niepełnosprawnej oraz stały dostęp do specjalistów: psycholog, fizjoterapeuta, masażysta, artysta plastyk,
- 11) stałą współpracę specjalistów współpracujących w zakładzie z członkami rodzin, opiekunami pracowników;

3. Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Jaszczowie:²¹

W dniu 31.12.2021 r. otwarty został Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Jaszczowie. Powstanie nowej jednostki to efekt starań Zarządu Powiatu w Łęcznej oraz współpraca i zaangażowanie wielu osób. Nowopowstały PZAZ świadczy usługi pralnicze, prowadzi nowoczesną pralnię wodną z barierą higieniczną, dzięki której zachowany jest najwyższy poziom usług prania, spełniający jednocześnie rygorystyczne normy sanitarno-higieniczne i dezynfekcyjne. Jest jedynym o takim profilu działalności zaz-em na lubelszczyźnie oraz drugim w Powiecie Łęczyńskim. Inwestycja powstała z inicjatywy Zarządu Powiatu w Łęcznej i została dofinansowana ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych w kwocie: 1 970 460 zł, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w kwocie niemal 1 000 000 zł. Pralnia „TARA” świadczy kompleksowe usługi pralnicze dla 15 kontrahentów, w tym dla szpitali, hoteli, domów weselnych, domu dziecka, domu pomocy społecznej oraz dla klubu sportowego.

Obecnie w zakładzie zatrudnionych jest 38 osób, w tym 29 osób z niepełnosprawnością, z czego 16 osób ze znacznym stopniem i 13 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności ze wskazaną w orzeczeniu przyczyną niepełnosprawności 01-U, 02-P, 12-C. Pracownicy posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zatrudniani są na podstawie umowy o pracę w wymiarze 0,8 etatu, to jest 14 osób i 0,55 etatu - 15 osób.

Zatrudnienie w PZAZ w Jaszczowie w 2022r. ogółem:

²¹ Dane pozyskane z Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Jaszczowie.

Rok	Ogółem	Osoby z niepełnosprawnością
2022	29	21

Zatrudnienie osób z upośledzeniem umysłowym w PZAZ w Jaszczowie:

Rok	Znaczny	Kobiety	Mężczyźni	Umiarkowany	Kobiety	Mężczyźni
2022	0	0	0	2	1	1

Zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi w PZAZ w Jaszczowie:

Rok	Znaczny	Kobiety	Mężczyźni	Umiarkowany	Kobiety	Mężczyźni
2022	0	0	0	8	3	5

Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Jaszczowie został otwarty 31.12.2021 r., dlatego dane dotyczą tylko 2022 r.

Osoby z niepełnosprawnościami zatrudnione w zakładzie, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej, są objęte rehabilitacją zawodową, społeczną i medyczną. Zgodnie z przepisami, dla każdego pracownika, opracowany jest indywidualny plan rehabilitacji, mający na celu poprawę funkcjonowania w płaszczyźnie zawodowej, społecznej, psychologicznej oraz medycznej.

W ramach rehabilitacji zawodowej podejmowane są następujące działania:

- 1) poznanie możliwości fizycznych, umysłowych i manualnych pracownika,
- 2) budowanie poczucia odpowiedzialności za pracę,
- 3) kształtowanie umiejętności pracy w grupie,
- 4) angażowanie do nauki nowych czynności i zadań w pracy,
- 5) motywowanie do większej samodzielności w życiu codziennym,
- 6) pomoc w utrzymaniu zatrudnienia,
- 7) motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- 8) udział w szkoleniach, warsztatach organizowanych na terenie zakładu,
- 9) bezpośrednia opieka i nadzór kadry podczas wykonywania pracy,
- 10) dostosowanie stanowiska pracy do rodzaju niepełnosprawności;

Realizując założenia rehabilitacji społecznej, która ma na celu usamodzielnienie, integrację ze środowiskiem oraz rozwój osobisty pracownika, podejmowane są następujące działania:

- 1) rozwijanie zaradności osobistej,
- 2) kształtowanie umiejętności interpersonalnych,
- 3) nauka samodzielnego załatwiania spraw urzędowych,
- 4) udział w uroczystościach zakładowych i imprezach kulturalnych,
- 5) rozwijanie zainteresowań pracowników: poezja, warsztaty plastyczno-techniczne, tworzenie własnoręcznych rękodzieł;

Rehabilitacja medyczna w zakładzie obejmuje działania skierowane na usprawnienie fizyczne pracowników oraz na poprawę stanu psychicznego. Zapewnione są zajęcia z fizjoterapeutą,

w ramach których, osoby z niepełnosprawnością mogą skorzystać z masażu i ćwiczeń usprawniających, dostosowanych indywidualnie. Zapewniona jest również terapia indywidualna i grupowa z psychologiem. W celu uzyskania poprawy ogólnego stanu zdrowia, pracownicy z niepełnosprawnością, uczestniczą w turnusach rehabilitacyjnych oraz leczeniu sanatoryjnym organizowanym we wsparciu PCPR, NFZ. Osoby z niepełnosprawnością zatrudnione w Powiatowym Zakładzie Aktywności Zawodowej w Jaszczowie mają możliwość korzystania z różnych form pomocy, tj. pomoc psychologiczna, medyczna, terapeutyczna i materialna. Pracownicy otrzymują także pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz spraw wynikających z trudnej sytuacji życiowej.

4.Spółdzielnia Socjalna Osób Prawnych „Pod dobrym adresem”:

W 2018 roku PZAZ w Łęcznej podjął się realizacji projektu, którego celem było utworzenie Łęczyńskiej Spółdzielni Socjalnej Osób Prawnych. W powołanie Łęczyńskiej Spółdzielni Socjalnej „Pod dobrym adresem” zaangażowały się władze Powiatu Łęczyńskiego oraz miasta Łęczna. Dzięki współpracy z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej „Modrzew” w Świdniku oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, spółdzielnia otrzymała łącznie wsparcie finansowe w kwocie 400 000 zł na zakup specjalistycznych maszyn i urządzeń. Z tej kwoty 280 tys. pochodziło ze środków PFRON, a 120 tys. z bezzwrotnego wsparcia finansowego na tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej w ramach projektu „Lubelski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”. Założycielami spółdzielni są być Powiat Łęczyński i Gmina Łęczna.

W celu profesjonalnego świadczenia zaplanowanych usług spółdzielnia do końca 2018 roku została wyposażona w odpowiedni sprzęt spełniający standardy wymagań bezpieczeństwa. Obecnie spółdzielnia zatrudnia 12 pracowników, z czego 10 to osoby z grup defaworyzowanych, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. W obecnej strukturze zatrudnienia znajdują 2 osoby posiadające orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z zaburzeniami psychicznymi. Ta liczba utrzymuje się od 2020 roku.

Działalność spółdzielni jest odpowiedzią na rosnące na rynku pracy zapotrzebowanie na tworzenie i utrzymanie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez długotrwałe bezrobocie, trudności w znalezieniu i utrzymaniu stałego zatrudnienia czy posiadane choroby. Potencjalni pracownicy, znajdujący się w kręgu tych osób najczęściej nie mają możliwości uzyskania zatrudnienia na otwartym rynku, przez co są skazani na długotrwałe bezrobocie i złą sytuację materialną. Statutowymi celami istnienia spółdzielni socjalnej jako podmiotu ekonomii społecznej jest nie tyle nastawienie na zyski materialne, ile zapewnianie reintegracji i aktywizacja zawodowa osób biernych zawodowo. Spółdzielnia Socjalna „Pod dobrym adresem” od początku istnienia pozyskiwała klientów prywatnych oraz instytucje publiczne i przedsiębiorców. Obecnie oferuje następujący zakres usług:

- 1) utrzymanie terenów zielonych,
- 2) koszenie trawy i pielenie roślin,
- 3) pielęgnacja drzew i krzewów,
- 4) czyszczenie kostki brukowej,
- 5) drobne prace rozbiórkowe,
- 6) niespecjalistyczne sprzątnięcie,

- 7) ręczne malowanie,
- 8) dystrybucja materiałów reklamowych, promocyjnych;

Dotychczasowa działalność spółdzielni została nagrodzona w 2020 roku Certyfikatem „Znak Jakości Ekonomii Społecznej i Solidarnej 2020 Sukces rynkowy” przyznawanym przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Oferowane przez spółdzielnię usługi z zakresu utrzymania terenów zielonych i sprzątnięcia zostały w 2021 roku nagrodzone Certyfikatem „Zakup prospołeczny” przyznawanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie. W 2023 roku spółdzielnia otrzymała status Przedsiębiorstwa Społecznego nadawany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, za pośrednictwem Departamentu Ekonomii Społecznej.

Biorąc pod uwagę stale utrzymujące się zapotrzebowanie na miejsca pracy dla osób biernych zawodowo czy niepełnosprawnych, głównymi założeniami Łęczyńskiej Spółdzielni Socjalnej „Pod dobrym adresem” na najbliższe lata jest utrzymanie istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy poprzez rozszerzanie działalności i pozyskiwanie większej ilości klientów.

Funkcjonowanie spółdzielni socjalnej na terenie powiatu Łęczyńskiego jest uzupełnieniem struktur pomocy społecznej, działając w ścisłym porozumieniu i współpracy z takimi jednostkami jak Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, czy Ośrodki Pomocy Społecznej.

VII. ANALIZA SWOT

Analiza

dostępności do świadczeń, leczenia, opieki i potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Powiatu Łęczyńskiego.

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra baza diagnostyczna „pierwszego kontaktu” na terenie Powiatu Łęczyńskiego: poradnia zdrowia psychicznego; poradnia psychologiczno-pedagogiczna, w każdej ze szkół zatrudniony jest pedagog lub psycholog, powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności. 2. Bliski dojazd do wojewódzkich ośrodków specjalistycznych. 3. Brak rejonizacji udzielania świadczeń zdrowotnych. 4. Na terenie powiatu zlokalizowane są: warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy, poradnie zdrowia psychicznego, zakłady aktywizacji zawodowej, oddział dzienny psychiatryczny w SPZOZ Łęcznej, centrum opiekuńczo-mieszkalne. 5. Dobry dostęp do odpowiedniej edukacji, integracyjnej: przedszkola, w tym 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nierównomierne rozmieszczenie zasobów opieki psychiatrycznej na terenie województwa lubelskiego. 2. Niewystarczająca liczba podmiotów stacjonarnej opieki wielospecjalistycznej świadczących usługi psychiatryczne, a także nierównomierne ich rozmieszczenie na terenie województwa lubelskiego. 3. Duża grupa chorych psychicznie, w tym dzieci i młodzieży pozostająca bez dogodnej dostępności do leczenia, w szczególności zamieszkująca tereny nie objęte opieką świadczeniodawców. 4. Deficytowe świadczenia w leczeniu stacjonarnym dla dzieci i młodzieży chorującej psychicznie oraz ambulatoryjnym. Zbyt mała liczba zespołów leczenia środowiskowego dla dorosłych oraz ich brak dla dzieci i młodzieży. 5. Brak: specjalistycznych usług psychiatrycznych, zakładu opiekuńczo

<p>przedszkole specjalne, szkoły podstawowe, branżowe, ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Zapewnienie transportu dla uczestników WTZ-ów i ŚDS-u. 7. Udzielanie informacji o prawach i ulgach osób niepełnosprawnych przez PCPR w Łęcznej, nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie na terenie powiatu. 8. Organizowanie kiermaszów i wystaw twórczości osób niepełnosprawnych, integracja społeczna. 9. Realizacja projektów ze środków zewnętrznych, w tym m.in. Unii Europejskiej, których beneficjentami są osoby niepełnosprawne (w tym osoby z zaburzeniami psychicznymi). 10. Wzrost liczby rejestrowanych podmiotów NGO działających na rzecz środowiska osób z zaburzeniami psychicznymi. 11. Szeroki wachlarz inicjatyw i usług udzielanych przez organizacje pozarządowe w tym świadczenie porad psychiatrycznych i wsparcie psychologiczne. 12. Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi. 13. Partnerstwa lokalne. 14. Wzrost liczby osób aktywizowanych i zatrudnianych w podmiotach ekonomii społecznej. 15. Wzrost zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi w zakładach aktywności zawodowej. 	<p>leczniczego o profilu psychiatrycznym, domu opieki społecznej o profilu psychiatrycznym na terenie powiatu.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Brak całodobowej opieki. 7. Brak lekarza o specjalności psychiatria dziecięca. 8. Niewystarczająca liczba miejsc w środowiskowym domu samopomocy. 9. Brak ujednoczonej bazy danych osób niepełnosprawnych. 10. Deficyt mieszkań wspomaganych i treningowych dla osób psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo. 11. Brak zakładu pracy chronionej na terenie powiatu. 12. Niewielka ilość osób z zaburzeniami pozostająca w zatrudnieniu. 13. Stereotypowe podejście do zatrudnienia osoby z niepełnosprawnościami, zarówno ze strony pracodawcy, jak i samej osoby z niepełno sprawnościami. 14. Brak działań oddolnych. 15. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację programów promocji i profilaktyki zdrowia psychicznego. 16. Brak działań mających na celu utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego, które oferować będzie osobom w kryzysie zdrowia psychicznego, szybką i kompleksową opiekę.
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej możliwości leczenia, terapii aktywizacji społeczno-zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi. 2. Wzrost pozabudżetowych środków finansowych przeznaczonych na aktywizację zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi. 3. Możliwość wykorzystania środków unijnych na działania z zakresu aktywizacji 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Negatywny wpływ przemian społeczno-gospodarczych na kondycję zdrowia psychicznego społeczeństwa. 2. Zwiększanie się liczby osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych oraz osób używających alkoholu i substancji psychoaktywnych w sposób patologiczny. 3. Niewielka liczba osób ze zdiagnozowanymi zaburzeniami

<p>zawodowej osób z niepełno sprawnościami.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Rozwój wspieranej ekonomii społecznej generującej miejsce pracy dla osób z niepełnosprawnościami, w szczególności przedsiębiorstw społecznych stabilnych ekonomicznie. 5. Intensyfikacja działań w zakresie promocji, profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego. 6. Wzrost aktywności sektora pozarządowego w działaniach na rzecz promocji i ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców. 7. Bezpłatny dostęp do świadczeń psychologa, psychiatry, terapeuty, psychoterapeuty. 8. Większa ilość specjalistów zatrudnionych w instytucjach powiatowych. 9. Aktywizowanie osób niepełnosprawnych poprzez udział w różnych formach wsparcia udzielanych w ramach projektów konkursowych i innych pozyskiwanych środków zewnętrznych. 10. Zwiększenie świadomości pracodawców w zakresie ulg i korzyści płynących z zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym. 11. Zwiększenie nakładów i działań w kierunku aktywizacji zawodowej i społecznej tej grupy. 12. Możliwość pozyskania dodatkowych środków (np. PFRON, Unia Europejska, budżet państwa). 13. Tworzenie specjalnych projektów celowych, z dofinansowaniem z budżetu państwa. 14. Mieszkania wspomagane i treningowe dla osób psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo. 15. Aktywne włączenie się samorządów w diagnozę środowiskową i rozwiązywanie problemów tej grupy społecznej. 16. Rozwój oddolnych inicjatyw grup samopomocowych, partnerstw na rzecz ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców Powiatu Łęczyńskiego, współdziałanie nieformalne partnerów społecznych z obszarów: pomoc społeczna, edukacja, zdrowie, bezpieczeństwo, kultura, zatrudnienie. 	<p>psychicznymi.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Niewystarczająca realizacja przez samorządy możliwych do zastosowania form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 5. Niski poziom świadomości społecznej na temat zaburzeń psychicznych. 6. Stereotypowe postrzeganie osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz idąca za nim stygmatyzacja. 7. Kryzys gospodarczy i ryzyko mniejszej ilości środków finansowych w systemie ochrony zdrowia (mniejsza dostępność do świadczeń). 8. Trudności w zapewnieniu psychiatrycznego personelu lekarskiego i pielęgniarskiego zgodnie z warunkami kontraktowania określonymi przez Narodowy Fundusz Zdrowia. 9. Mała stabilność finansowa oraz uzależnienie od środków publicznych sektora pozarządowego świadczącego usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 10. Brak odpowiednich źródeł finansowania do realizacji zadań ujętych w NPOZ. 11. Znacznie większa zachorowalność w innych obszarach. 12. Ograniczony dostęp do rynku pracy. 13. Niewielka możliwości aktywizacji zawodowej tej grupy, brak propozycji zatrudnienia. 14. Zmniejszenie środków finansowych na realizację zadań ustawowych (PFRON). 15. Wstyd środowiskowy, zamykanie się, izolowanie osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin. 16. Wykluczenie społeczne. 17. Wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi wskutek rozwoju cywilizacyjnego (np. długotrwałe bezrobocie, ubóstwo, przemoc, alkohol, narkotyki). 18. Brak współpracy profesjonalistów z osobami chorującymi i członkami ich rodzin. 19. Brak efektywnych instrumentów wpływania na postawy społeczne wobec osób chorych psychicznie. 20. Brak kontynuacji wypracowanych sposobów, metod współpracy na rzecz
---	---

<p>17. Wsparcie działań oddolnych – budowanie pozytywnego wizerunku osoby z zaburzeniami psychicznymi w społeczności lokalnej, inicjatora wydarzeń integracyjnych.</p> <p>18. Dążenie do większej współpracy instytucji – tworzenie sieci wsparcia na rzecz poprawy sytuacji osób ze schorzeniami psychicznymi.</p> <p>19. Wymiana informacji i współpraca instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi i grupami samopomocowymi.</p> <p>17. Podjęcie działań mających na celu utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego, które oferować będzie osobom w kryzysie zdrowia psychicznego, szybką i kompleksową opiekę.</p>	<p>osób z zaburzeniami psychicznymi wraz z zakończeniem danego projektu-brak perspektywicznego działania w tym zakresie.</p> <p>21. Niewystarczające zaangażowanie samorządów w problematykę zaburzeń psychicznych.</p> <p>22. Brak odpowiedniej wiedzy, świadomości wśród samorządowców, osób decyzyjnych na poziomie samorządów.</p> <p>23. Brak szkoleń, wsparcia dla pracodawców w zakresie możliwości, korzyści zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>
--	---

Wnioski:

Deficyty występują przede wszystkim w zakresie:

- 1) wsparcia i diagnostyki środowiskowej, co wiąże się z koniecznością zaangażowania w problematykę dostrzeżenia problemu przez ośrodki pomocy społecznej,
- 2) aktywizacji zawodowej, w tym akcji informacyjnej skierowanej do pracodawców, co wiąże się z koniecznością większego zaangażowania powiatowego urzędu pracy,
- 3) szeroko zakrojonej kampanii społecznej mającej na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, uwzględniającej całą populację;

Konieczne jest:

- 1) zwiększenie współpracy międzysektorowej oraz systemowych rozwiązań na bazie zasobów partnerów społecznych w celu tworzenia sprzyjających warunków do działań na rzecz włączenia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin,
- 2) prowadzenie permanentnych działań, w tym edukacyjnych w zakresie:
 - a) istoty zaburzeń psychicznych oraz możliwości i potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - b) profilaktyki zachowań destrukcyjnych oraz suicydalnych wśród dzieci i młodzieży,
 - c) promocji higieny zdrowia psychicznego jako formy profilaktyki psychicznych konsekwencji COVID-19,
 - d) psychologicznej pomocy wokół wojny w Ukrainie,
 - e) profilaktyki uzależnień;

Znaczenie profilaktyki zaburzeń psychicznych i promocji zdrowia psychicznego znacząco wzrosło także w ostatnich latach z powodu negatywnych skutków społecznych i indywidualnych wywołanych pandemią COVID-19 i związanym z nią lockdownem, trwającą od lutego 2022 r. wojną na terenie Ukrainy oraz problemami ekonomiczno-gospodarczymi.

Wydarzenia te zaburzają poczucie bezpieczeństwa, wywołują lęk, agresję przyczyniając się do większego obciążenia emocjonalnego i zwiększania ryzyka występowania zaburzeń psychicznych.

Niezwykle istotne jest z tego powodu prowadzenie działań w obszarze profilaktyki zaburzeń psychicznych oraz promowanie zdrowia psychicznego. Brak takich działań przyczyni się do wzrostu liczby osób dotkniętych chorobą psychiczną, a z powodu trudności w dostępie do specjalistycznego leczenia istnieje wysokie ryzyko, że chorzy zostaną bez pomocy i opieki.

VIII. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Celami głównymi Programu są:

1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.
2. Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Do celów szczegółowych i zadań Programu należą:

- 1. W zakresie zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb:**

1.1. Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej:

Zadania:

- 1) *opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie,*
- 2) *utworzenie CZP, zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030;*

1.2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego:

Zadania:

- 1) *aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej,*
- 2) *wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,*
- 3) *zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie;*

1.3. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi:

Zadania:

- 1) *zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi,*

- 2) prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy;

1.4. Skoordynowanie dostępnych form opieki i wsparcia:

Zadania:

- 1) powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu; skład zespołu ustalony w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych; zarząd powiatu zapewnia działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną,
- 2) opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń,
- 3) realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego,
- 4) przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w postaci papierowej lub elektronicznej);

1.5. Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom:

Zadania:

- 1) zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli,
- 2) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty;

2. W zakresie prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:

- 2.1. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach.
- 2.2. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi.

3. W zakresie monitorowania i oceny skuteczności działań realizowanych w ramach Programu:

3.1. Gromadzenie i analizowanie informacji o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego wynikających z programu, przekazywanych przez podmioty wskazane w programie.

Uwagi:

Przyjmuje się, że Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Łęczyńskim na lata 2023 – 2030 przyczyni się do:

- 1) poprawy dostępności do różnych form opieki psychiatrycznej,
- 2) zwiększenia liczby placówek zdrowotnych świadczących usługi w zakresie zdrowia psychicznego,
- 3) powstania placówek zapewniających kompleksowe wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci oraz rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 4) tworzenia środowiskowych form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, jak najbliższej miejsca zamieszkania, w tym mieszkań chronionych,
- 5) zwiększenia roli pomocy społecznej,
- 6) rozwoju współpracy systemu opieki zdrowotnej z systemem pomocy społecznej mającego na celu kompleksowe wsparcie świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi,
- 7) wzrostu poziomu wiedzy nt. zdrowia psychicznego oraz sposobów redukcji czynników ryzyka,
- 8) szerokiej edukacji w zakresie zdrowia psychicznego i zaburzeń psychicznych, w tym edukacji pracowników służby zdrowia, pomocy społecznej, administracji publicznej i placówek oświatowych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych w zakresie zaburzeń zdrowia psychicznego,
- 9) wczesnego wykrywania i odpowiedniego leczenia schorzeń psychicznych,
- 10) zwiększenia liczby pracujących osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 11) zwiększenia aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 12) zwiększenia integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 13) działań promujących zdrowy styl życia.

Cele i zadania „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Łęczyńskiego na lata 2023–2030” są spójne i kompatybilne z Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030. Szczegółowy zakres zadań i harmonogram ich realizacji stanowi załącznik do niniejszego Programu.

IX. PODMIOTY WSPÓLPRACUJĄCY PRZY REALIZACJI PROGRAMU

1. Starostwo Powiatowe w Łęcznej;

2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej;
3. Ośrodek Rewalidacyjno–Wychowawczy w Łęcznej;
4. Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Łęcznej;
5. Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Jaszczowie;
6. Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Łęcznej;
7. Placówka Opiekuńczo–Wychowawcza „Dom Nr 1” i „Dom Nr 2” w Kijanach;
8. Powiatowy Urząd Pracy w Łęcznej;
9. Centrum Opiekuńczo–Mieszkalne w Jaszczowie;
10. Przedszkole Specjalne w Ludwinie;
11. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy;
12. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Łęcznej;
13. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęcznej;
14. Ośrodek Pomocy Społecznej w Ludwinie;
15. Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie;
16. Ośrodek Pomocy Społecznej w Milejowie;
17. Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie;
18. Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie;
19. Środowiskowy Dom Samopomocy w Łęcznej;
20. Środowiskowy Dom Samopomocy w Milejowie z siedzibą w Antoniowie i filia ŚDS;
21. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Milejowie;
22. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łęcznej, w tym Poradnia Psychiatryczna funkcjonująca przy szpitalu;
23. Poradnia Psychiatryczna mieszcząca się w Specjalistycznych Gabinetach Lekarskich SANITAS s.c. w Łęcznej;
24. Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna w Łęcznej;
25. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Łęcznej;
26. Łęczyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych;
27. Regionalne Centrum Trzeźwości „Maksymilian” w Łęcznej;
28. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych w Łęcznej;
29. Spółdzielnia Socjalna „Pod dobrym adresem” w Łęcznej.

W realizacji zadań wynikających z programu uczestniczyć będą również inne organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne podmioty, które zakresem swojej działalności obejmują cele i zadania programu.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

1. Środki finansowe własne realizatora programu – Powiatu Łęczyńskiego.

2. Środki finansowe własne podmiotów współpracujących przy realizacji programu.
3. Narodowy Fundusz Zdrowia.
4. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
5. Fundusz Pracy.
6. Inne, w tym pozyskane ze środków zewnętrznych, unijnych, itp.

XI. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Zespół koordynujący odpowiada za okresowe monitorowanie i realizację obowiązków sprawozdawczych. Corocznie w ramach monitoringu Zespół koordynujący realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Łęczyńskim na lata 2023-2030 dokona dokładnej analizy realizacji programu. Monitorowanie przebiegu realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o coroczne sprawozdania podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Podmioty te powinny sporządzać w terminie do końca marca sprawozdania za rok poprzedni i przesłać je do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej w wersji elektronicznej lub papierowej. Następnie sprawozdanie z programu za poprzedni rok zostanie przedłożone Zarządowi Powiatu w Łęcznej do dnia 30 kwietnia. Corocznie w wymaganym terminie, Powiat Łęczyński jako realizator programu będzie przysyłał ministrowi właściwemu do spraw zdrowia lub wskazanemu przez niego podmiotowi, roczne sprawozdanie z wykonania zadań wynikających z Programu, a zrealizowanych w roku poprzednim. Powiat Łęczyński będzie także corocznie publikował zaktualizowany przewodnik informujący o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.